

**URFA'DA
MEVLİD VE İLÂHÎLER**

Doç. Dr. Hüseyin AKPINAR

Şanlıurfa
2014

Urfa'da Mevlid ve İlahîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

T.C.
ŞANLIURFA VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Yayımları: 17

ISBN:
978-605-149-706-8

Yayın Koordinatörü
Aydın ASLAN

Editör
Mehmet Sait RIZVANOĞLU

Yayın Kurulu
Aydın ASLAN, Prof.Dr. Abdullah EKİNCİ, Prof.Dr. Mehmet ÖNAL,
Doç.Dr. Ekrem BEKTAŞ, Yrd.Doç.Dr. Cihat KÜRKÇÜOĞLU,
İbrahim H. KARACA, Aykut Hakan KUTLUHAN, Davut CENAK,
Mehmet Sait RIZVANOĞLU

Yapım
Navi Medya
www.navimedya.com

Baskı
Altan Matbaacılık - ANKARA
www.altanmatbaacilik.com
Aralık 2014 /ANKARA

Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından finanse edilen
“Şanlıurfa Kültürel Mirasın Tanıtımı Projesi” kapsamında yaptırılmıştır.

Yayın Hakkı
Bu eserden iktibas yapılırken, dipnot veya bağlaç usulü kaynak gösterilmeden
yararlanılamaz.

Kitabın hukuki sorumluluğunun tamamı yazarına aittir.

Hüseyin Akpınar;

Hatay'ın merkez ilçesi Antakya'ya bağlı Şenköy'de 1964'te doğdu. İlk ve Ortaokulu Şenköy'de, liseyi Hatay İmam-Hatip Lisesi'nde okudu. 1984'te kazandığı Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden 1990'da mezun oldu. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 1990 yılında başladığı yüksek lisans öğrenimini 1993'te tamamladı. 1992-94 yılları arasında Kayseri Kocasınan Atatürk Lisesi'nde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği yaptı. 1993'te askerlik vazifesini yerine getirdi.

1994 yılında Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Türk Din Mûsikîsi Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. 1996 yılında Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde başladığı doktoraı “Gülşenilik'te Mûsikî ve Mûsikîşinaslar” adlı çalışma ile 2004'te tamamladı. Hâlen Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Şanlıurfa Diyanet Eğitim Merkezi'nde 2002'den bu yana mûsikî ve makam derslerine girmekte, Ezan ve Kur'ân-ı Kerîm'i güzel okuma yarışmalarında jüri üyeliği yapmakta ve çeşitli kurum ve kuruluşlarda ney dersleri vermektedir.

Evli ve üç çocuk babasıdır.

Urfa İle İlgili Yayınlanmış Çalışmaları:

- Şanlıurfa'da Dînî Mûsikî, Ankara 2011, (Yayınevi).
- “Bir Câmî Mûsikîsi Formu: Feraciye (Faraclık)” İSTEM İslâm San'at, Tarih, Edebiyat ve Mûsikî Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 11, Konya 2008.
- “Siverekli Yusuf Sami Efendi'nin Mevlid'i ve Şanlıurfa Yöresinde İcrâsı”, Kültür Coğrafyamızda Hz. Muhammed Uluslararası Sempozyum (Orta Asya, Kafkasya ve Balkanlar), (7-8 Mart Adapazarı 2009), I-II, Ankara 2011.
- “Urfalı Bir Mûsikîşinas: Nâbî”, Şair Nâbî Sempozyumu, (13-15 Kasım), Şanlıurfa 2009.
- “Ney'in Urfa Serüveni”, GAP Gezgin'i Kültür, Turizm, Sanat, Folklor Dergisi, Sayı: 4, Ağustos, Şanlıurfa 2010.
- “Şanlıurfa'da Terâvih Mûsikîsi”, Şanlıurfa Kültür, Sanat, Tarih ve Turizm Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 10, Mayıs, Şanlıurfa 2011.
- “Şanlıurfa'da Mevlid Geleneği ve Mûsikîye Etkisi”, GAP Gezgin'i Kültür, Turizm, Sanat, Folklor Dergisi, Sayı: 5, Haziran, Şanlıurfa 2011.
- “Mevlevî Mûsikîsi ve Şanlıurfa Örneği”, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, “Mevlânâ” Özel Sayısı, Yıl: 12, Sayı: 18, (Temmuz-Aralık), Şanlıurfa 2007.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	15
GİRİŞ	17
SALÂT-I KEMÂLİYE	27
MEVLİDİ'N-NEBÎ (S.A.V.)	28
MEVLİDİ'N-NEBİYYİ'L-KUREYŞÎ.....	30
KASİDE-İ BÜRDE.....	33
MEDH-İ SEYYİDÜ'L-MÜRSELÎN	34
MU'CİZÂT	37
VELÂDET-İ SEYYİDÜ'L-MÜRSELÎN.....	44
DUA	46
İLÂHİLER (ÇİFTELER).....	49
ACEM ÂŞİRÂN	51
AŞKIN EZELİ ÂŞİKA	52
DÜNYA KİMSEYE KALMAZ.....	54
DÜNYAYA GÖNÜL VERME.....	55
YETER GÖNÜL BU GAFLET	56
GERDÂNİYE.....	57
EY RAHMETİ BOL PADİŞAH.....	58
HAK ŞERLERİ HAYREYLER.....	60
SENİN ÂŞIKLARIN.....	62
VARABİLSEYDİM MEMDUH'A	63
YA BEN KİME YALVARAYIM.....	65
HİCÂZ.....	67

ALAYDIM ELİN ELİME	68
ALİ ALMIŞ SANCAĞINI ELİNE	69
ALİYYE'L-MÜRTEZÂ GELDİ	71
BEN BİR YAKUB İDİM.....	73
BİLENLER VECH-İ CÂNÂNI	74
DAHİLEM YÂ RASÛLALLAH.....	75
DÜNYA BENİMDİR DERSİN	77
GÖNÜL SANA DEMEDİM Mİ.....	78
GÖSTER CEMÂLİN ŞEM'İNİ.....	80
İKİ CİHÂN SULTÂNI	81
İLHAM İLE DÜN GECE	82
KÂDİRÎLERDİR	83
MECNUN İSEN EY DÎL	84
MEDİNE DAŞINA BAK.....	85
MERHABA YÂ MERHABA.....	86
NAZLI HÜSEYNİM	88
NE GAM YERSİN	89
NÛRDUR SENİN CEMÂLİN.....	90
OLANDAN SOR.....	92
ÖLDÜĞÜN GÜN İNANIRSIN.....	93
ÖLDÜRME BENİ	94
ÖTME BÜLBÜL	95
RAHMEYLE	97
SALÂTU RABBÎ.....	98
SEHER VAKTİ.....	99

ŞEHİTLERİN SER ÇEŞMESİ	100
ŞOL CENNETİN IRMAKLARI.....	102
VASFEDEMEM GÖNÜL SENİ	103
YALVARIRIZ MUHAMMED.....	105
YAR GÜLİ.....	106
HİCÂZ HÜMÂYÛN.....	107
ARZUHÂL İÇİN SULTÂNA GELDİM	108
AŞKINLA BU UŞŞÂKI	110
DÜŞTÜM AŞKIN SELİNE.....	111
EY GARİP BÜLBÜL.....	113
GÖNÜL YÜKSEKTE GEZER.....	114
İLÂHÎ İLÂHÎ Bİ CÂHİ'R-RASÛL.....	115
YEŞİL ÖRDEK OLSAM.....	116
HİCÂZKÂR	117
HOCA EFENDİ	118
HÜSEYNÎ	119
ABDULKÂDİR GİBİ	120
BEN BU DAĞIN AĞACIYAM	121
BİR GÜZELİN MEFTÛNUYAM	122
CÂNÂ BİZİM ESRÂRIMIZ.....	123
CÂN U DİLDE FÂNİ ETTİN ÂKİBET	124
DE RABE.....	125
EY DÎDE.....	126
GAMINDAN EY SAÇI LEYLÂ	128
GAYRI SEVDA NEME GEREK	129

GEL ALLAH'A DÖNELİM GEL.....	130
GEL EY DİRDİNE YANICI.....	132
GÖNLÜMÜ YÂRE SALASIM GELDİ.....	133
GÜNAHİM HADDEN EFZUNDUR.....	135
İBRAHİM HALÎL.....	137
KÂNİ MUHAMMED MUSTAFA.....	138
KASİDE-İ BÜRDE.....	139
MEST U HAYRANIM.....	140
MEVLÂM DER Kİ DOĞRUCA GEL.....	141
MUHAMMED CANİ.....	142
MUHAMMED HATE DINYAYE.....	143
PERVÂNELER ŞEM'A YANAR.....	144
SEYRETTİM MUHAMMED'İ.....	145
SORDUM SARI ÇİÇEĞE.....	147
SULAR AKAR ARKIN ARKIN.....	149
SULTÂNİM EFENDİM.....	150
TEK BULAYIM MEVLÂM SENİ.....	151
TOPRAKTA KİMLER YATAR.....	153
VUSLAT DİLERİM YÂRİME.....	155
YÂ CEDDE'L-HÜSEYN.....	157
YÂ MUSTAFA.....	159
YAKLAŞTIKÇA YEŞİL KUBBE GÖRÜNÜR.....	160
YAKTI AŞKIN NÂRİ CİSMİM.....	161
YALVAR GÜZEL ALLAH'A.....	162
ZÂHİD BİZİ TA'N EYLEME.....	164
HÜZZÂM.....	167

SÂHA'L-ÂBİD REYHÂNÎ	168
TENE HA KALO TENE.....	170
KARCİĞÂR.....	173
MEDED ALLAH.....	174
MUHAYYER.....	175
AŞKIN İLE ÂŞIKLAR.....	176
EY BENİM SEVGİLİ MEVLÂM	178
YAR YÜREĞİM YAR.....	180
NEVÂ.....	183
KERBELÂ'NIN ÇİFT KUBBESİ	184
ÇUM BAĞDADE	186
İBÂDALLÂH.....	187
SALLEL İLÂHÛ VE SELLEM.....	188
NİHÂVEND.....	189
YÂ BERKA'Ş-ŞÂMÎ.....	190
RAST.....	191
YANANLAR VAR EY İHVÂNLAR.....	192
SABÂ	195
BU AŞK BİR BAHR-İ UMMÂNDIR	196
BÜLBÜL GÜLÜN HARMANI	198
CÂNÂN İLİNİN GÜLLERİ	200
DEMBEDEM GÜLŞENDE	201
GÖZLERİM YOLLARDA KALDI	203
KÂDİRÎYEM KANMAZAM	204
MUALLA GAVSİ SÜBHÂNÎ	206

VEYSEL KARANÎ	207
SEGÂH	209
DİLİMİZLE DİYELİM	210
AŞK MEYDANINDA	212
İSMUHÛ BEYNE'L-ESMÂ	213
YAZ ALLAH'IN ADINI	214
UŞŞÂK	215
ARAYI ARAYI BULSAM İZİNİ	216
AY DAHİ GÜNEŞ DAHİ	217
SENİN AŞKIN DEĞİL MİDİR	218
SELÂMÜN SELÂM	220
YÂ ÂMİNE BÜŞRÂKÎ	222
YÂ KURRETE'L-AYN	223
CUMA SALASI (SALÂT-I MELEVÂN)	224
FARACLİK (FERACİYE)	225
TEK (HOYRAT, MANİ, GAZEL VE KASİDE)..	226
BUGÜN GAM TEKKEGÂHINDA	230
ALDANMA GÖNÜL	231
SAKIN TERK-İ EDEPTEN	232
Bİ-HAMDİLLAH NASİB OLDU	233
OLMA GÂFİL AÇ GÖZÜN	234
PÂK EDÜP DİL LEVHİNİ	235
EL-AMÂN YÂ FAHR-İ ÂLEM	236
DERDİMENDİM YÂ RASÛLALLAH	237
SULTÂN-I RUSUL	239

MEFHÂR-İ CÜMLE CİHÂNSIN	240
MUHAMMED CÜMLESİN ŞÂHI	241
DAHÎLEM YÂ RASÛLALLAH	242
ÇÜN DOĞUP TUTTU CİHÂN YÜZÜNÜ	243
Bİ HAMDİLLAH Kİ İSLÂMİM	244
YANIP BİR NÂR-I RUHSÂRA	245
EY GÖNÛL BAKMA CİHÂNA	246
BİLÂD-I HAYR-I HALKİLLAH	247
NİCE BİR NÂR-I AŞKINLA	248
YÂ İLÂHÎ	249
ULU DERGÂHİMİZ VARDIR	250
ESİREM NEFS ELİNDEN	251
NİCE BU HASRET-İ DİLDÂR İLE GİRYÂN OLAYIM	252
KAYNAKÇA	253
ROPÖRTAJ VE SES KAYITLARI	255

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

TAKDİM

Şanlıurfa, tarihi İpekyolu güzergâhındaki en eski ve kadim yerleşim yerlerinden biridir. Doğu'yu Batı'ya bağlayan ticarî yolların kesiştiği kavşak noktasında bulunması her dönemde farklı medeniyetler için cazibe merkezi olmasını sağlamış bölgeye hâkim olan her medeniyet sahipliğini pekiştirmek için kendine ait eserleri bırakarak, günümüzde ilimizin Dünya arkeolojisi ve kültür altyapısı içerisinde önemli ve özel bir yere sahip olmasını sağlamıştır.

Şanlıurfa tarihi, Balıklıgöl'de, Nevalıçori'de, Göbeklitepe'de ve bugüne kadar il genelinde yapılan arkeolojik kazıdan elde edilen bulgulara göre, günümüzden 12.000 yıl öncesine kadar gitmektedir.

Bugün arkeolojik kazıları halen devam etmekte olan Harran ilçemiz tarihi süreç içerisinde birçok medeniyete beşiklik etmiş önemli bir şehirdir. Harran, ay, güneş, yıldız ve gezegenlere tapınmanın yaşandığı Sabiiliğin merkezi olmasının yanı sıra, İslamî dönemde ise müspet ilimlerin okutulduğu Dünyanın ilk İslam üniversitesine ev sahipliği yapmıştır.

İlimiz kadim tarihinde birçok peygambere ev sahipliği yapması dolayısı ile “Peygamberler Şehri” adıyla anılmakta ve zengin geçmişi içerisinde birçok medeniyete beşiklik ederek din, dil, ırk, kültür ve medeniyetlerin bulunduğu, kaynaştığı, bir hoşgörü şehri olmuştur.

İlk tarımın yapıldığı, ilk üniversitenin kurulduğu, üç semavî dinin yeşermesine ev sahipliği yapan “ateşin Hz. İbrahim’i yakmadığı”, Bereketli Hilalin merkezi olan Şanlıurfa, mayasında misafirperverliği, hoşgörüyü, maneviyata olan bağlılık ve sabır erdemlerini taşıyan İbrahimî ve Eyyubî insanların memleketi olarak, Ülkemizin sosyal ve ekonomik olarak potansiyeli en fazla olan illeri arasındadır.

Şanlıurfa'nın sosyal, kültürel ve manevi hayatına ışık tutan “**Urfa'da Mevlid ve İlahîler**” adlı bu kıymetli eserin hazırlanmasında ve yayınlanmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, eserin okuyucularımıza faydalı olmasını temenni ederim.

İzzettin KÜÇÜK
Şanlıurfa Valisi

ÖN SÖZ

Şanlıurfa, Dinî Mûsikî alanında önemli bir birikime sahiptir. “Mevlid” ve “ilâhî” Dinî Mûsikî'nin önemli iki formudur. Özellikle câmi ve tekkelerde icra edilen Dinî Mûsikî'nin bu iki türü İslâm tarihi boyunca oluşmuş formlardır. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) doğumu münasebetiyle bu coğrafyada yazılmış birçok mevlid manzumesi mevcuttur. Toplu olarak okunduğu için “çifte” denilen anonim ilâhîler ise yüzlerce dir. Günümüzde de mevlid yazma geleneği devam ederken yeni yeni ilâhîler de bestelenmektedir. Bir antoloji ve güfte mecmuası niteliğindeki Urfa Mevlidi ve İlâhîleri adlı bu kitap, söz konusu alandaki miras ve birikimi özellikle ilgililerine aktarmak için yapılan bir kültür hizmetidir.

Urfa Mevlidi ve İlâhîleri'nden maksat, Urfa'da çoğunlukla okunan mevlid ve ilâhîlerdir. Kitabın birinci bölümünde Urfa'da ekseriyetle okunan bir mevlid metin örneği yer almaktadır. Urfa'da icra edilen mevlid manzumeleri Siverekli Yusuf Sami Efendi'nin ve Diyarbakırlı Re'fet Efendi'nin mevlidleri başta olmak üzere çeşitlidir. Bu ve benzeri mevlid manzumelerinin tam metinleri değil, genel olarak mevlid grupları (mevlidhânlar) tarafından okunan bazı bölümleri örnek olarak verilmek suretiyle ilgililere kolaylık sağlanmıştır.

İkinci bölümde ise Urfa yöresinde icra edilen ve Şanlıurfa'da Dinî Mûsikî adlı kitabımızda notaları da bulunan çoğu anonim Türkçe, Kürtçe ve Arapça ilâhîlerden bir kısım güfteler; ayrıca Urfa'ya mahsus "Faraclık" (Feraciye) gibi orijinal formun ve başka yörelerde okunandan farklı olan "Cuma Salâsı" (Salât-ı Melevân) ve "Salât-ı Kemâliye" gibi bazı türlerin güfteleri; hoyrat, kaside ve gazel metinleri yer almaktadır.

Çalışmamda kendilerinden istifâde ettiğim mûsikîşinaslara ve bu kitabın siz okurlarıyla buluşmasında emeği geçenlere teşekkür ederim. İhtiyaca binaen hazırlanan bu kitap, genel olarak halkımızın, özellikle mevlidhân, ilâhî grupları, imam, müezzin, İmam-Hatip Lisesi, Kur'ân Kursu ve İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin istifâdesine sunulmuştur. Çalışmamız bu alandaki eksikliği bir nebze giderirse amacına ulaşmış olacaktır.

Doç. Dr. Hüseyin AKPINAR
Şanlıurfa, 10 Ağustos 2014

GİRİŞ

Mevlid, lügatte “doğmak, doğum zamanı ve doğum yeri” mânâlarına gelmektedir. Mevlid, İslâmî literatürde Hz. Peygamber’in (s.a.v.) doğum günü, bu günün yıldönümü münasebetiyle yapılan kutlamalar ve bu konuda kaleme alınan manzumeler karşılığında kullanılmıştır. Yazılan bu manzumelerin Hz. Muhammed’in (s.a.v.) doğumunu kutlamak maksadıyla yapılan törenlerde okunmasına da mevlid merâsimi denir.

Tarihten günümüze çoğunlukla mutasavvıf şâirler tarafından çeşitli dillerde yazılmış çok sayıda mevlid manzûmesi vardır.¹ Mevlid manzumeleri “Bahr” adı verilen, tevhid, veladet, mi’rac ve münacaat gibi farklı konuları ihtiva eden bölümlerden meydana gelmektedir. Osmanlı’da başlayıp hâlen devam eden estetik anlayış ve mûsikî zevki etrafında şekillenen geleneğimizde mevlid manzûmelerinin her bahri farklı bir makâmda mevlidhânlar tarafından okunmaktadır.

Anadolu’nun her yerinde olduğu gibi Urfa’da da doğumdan ölüme, sünnet ve evlilik (nikâh) gibi değişik vesilelerle icrâ edilen mevlid, bir mûsikî formu olarak önemini korumaktadır.

¹ Bunların en meşhurları, Arapça yazılan Muhammed b. Saïd el- Busayrî’nin (ö. 695/1296) *Kaside-i Bürde*, Şemseddin İbn Cezerî’nin (ö. 1179/1765) *Mevlidü’n-Nebî*; Türkçe yazılan Süleyman Çelebi’nin (ö. 825/1422) *Vesiletü’n-Necât* ve Şemseddin Sivasî’nin (ö. 1597) *Mevlid*’idir. Bunlardan başka Farsça, Kürtçe, Arnavutça, Boşnakça, Çerkesçe ve Tatarca mevlidler de yazılmıştır. Bkz. Alim Yıldız, *Üç Bülbülden Güllerin Efendisine (Darendede Okunan Üç Mevlid-i Şerif)*, Malatya 2010, s. 22.

Genel olarak cāmilerde okunan mevlid, cāmi dışında başta evler, taziye evleri ve düğün salonları olmak üzere birçok farklı uygun mekânlarda da icrâ edilmektedir.

Urfa'da sıra gecesi grupları olduğu gibi mevlid okuyan topluluklar (takım ve grup) da mevcuttur. Bu gruplar genellikle imam, müezzin ve hâfızlardan oluşmaktadır. Bununla beraber mevlid kültürünü özümsemiş, mûsikî bilgisi ve pratiği, makam yatkınlığı ve ses güzelliğine sahip kişilerin de bu gruplarda yer aldığı görülmektedir.

Urfa'da sosyal, kültürel ve dinî bir olgu olarak mevlid merasimlerinde en yaygın okunan Siverekli Yusuf Sâmi Efendi'nin² (ö. 1932) *Mevlidü'n-Nebi* ve Diyarbakırlı İbrahim Re'fet Efendi'nin³ (ö. 1903) *Tarz-ı Cedid* adlı Türkçe mevlid manzumeleridir. SüleymanÇelebi'nin⁴ (ö.1422) *Vesiletü'n-Necât* adlı

² Yusuf Sâmi Efendi, Siverek'te "Kadirzâdeler" olarak bilinen nüfuzlu bir aileden olup aslen Orta Asyalıdır. Aile önce Musul'a oradan Bağdad'a ve daha sonra Siverek'e yerleşmiştir. 1846 tarihinde Siverek'te doğan Yusuf Efendi, "Sâmi" mahlasıyla şiirler yazmıştır. Kadirî tarikatına mensup olan Yusuf Sâmi Efendi, *Mevlid* manzumesini halkın anlayabileceği sâde bir dil ile yazdığı için bu bölgede revaç bulmuştur. Eser, Osmanlıca ve matbu olup küçük bir mukaddime ile başlamaktadır.

³ Diyarbakır'da 1250/1834'te doğan İbrahim Re'fet, ilk eğitimini burada aldıktan sonra sırası ile Urfa, Antep, Halep ve İstanbul'a giderek buralardaki zamanın tanınmış ilim adamlarından istifade ederek ilmini geliştirmiştir. İstanbul'da 1866'da Bâbüli Buharî hocalığına tayin edilmiştir. Sultan Abdulaziz tahta çıktığında "Tarz-ı Cedid" namındaki mevlidini Osmanlı Türkçesi ile yazarak padişaha takdim etmiştir. İstanbul'da 1321/1903 yılında vefat etmiştir. Bkz. Şevket Beysanoğlu, *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları*, İstanbul 1959, c. II, s. 116-118; Mehmet Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî*(Haz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı), Ankara 2001, c. I, s. 297.

⁴ Bursa'da bir süre Yıldırım Bayezid'in imamlığını yapan, Ulu Cāmi'de de bu vazifesini ifa eden ve Emîr Sultan'a (ö. 833/1429) mensub bir mutasavvıf,

mevlid manzumesi de okunmaktadır. Bunlara ilaveten Ahmed bin Hacer el-Heytemî'nin (ö. 973) Arapça *Mevlidu İbn Hacer*'i (*en-Ni'metü'l-Kübrâ ale'l-Âlem fî Mevlid-i Seyyid-i Veled-i Âdem*)⁵ ve Melaye Bate olarak bilinen Hasan Ertuşî'nin (ö. 1491) Kürtçe *Mevlidu'n-Nebi*⁶ adlı mevlid manzumesi de icra edilmektedir. Arapça ve Kürtçe mevlidler müzikal açıdan daha sade melodilerle ve yeknesak bir tarzda okunmaktadır. Bu mevlid icraları Arapça ve Kürtçe ilâhilerle süslenmektedir.

Urfa'da mevlid merasimleri genel olarak Siverekli Yusuf Sami Efendi mevlidinin ilk bahri ile başlamakta ve Diyarbakırlı İbrahim Re'fet Efendi'nin mevlidinin "Tevhid" ve "Veladet" bahirlerinin okunmasıyla da son bulmaktadır. Osmanlı'nın sonu ve Cumhuriyet'in başlarında yazılan mezkûr mevlid manzumelerine ilaveten Emin Kıratoğlu⁷ (ö. 1941), Fürûği⁸ (ö. 1940) ve Siverekli İbrahim Re'fet'in⁹ (ö.1938) mevlidlerinden

şair ve müzikşinas olan Süleyman Çelebi, Mevlid'i 812/1409'da yazmıştır. Bkz. Özcan, *XVIII. Asırda Osmanlılarda Dini Müsiki*, s. 22-23; Ergun, *TMA* 1, 12.

⁵ Ahmed İbn Hacer el-Heytemî, *Mevlidu İbn Hacer(en-Ni'metü'l-Kübrâ ale'l-Âlem fî Mevlid-i Seyyid-i Veled-i Âdem)*, İstanbul 1985.

⁶ Hasan Ertuşî, *Mevlidu'n-Nebi*, İstanbul (tarihsiz).

⁷"Urfa Şairi" lakabıyla anılan Kıratoğlu Emin, 1884 yılında Urfa'da doğmuş; 1934 yılında burada vefat etmiştir. Emin Kıratoğlu'nun mevlid kitabına ulaşılamamıştır. Bkz. Mehmet Veysi Dörtbudak, *Kıratoğlu Emin Divanı*, İzmir 2003, s. 15-20; Alpay, *Şanlıurfa Şairleri I*, s. 39.

⁸ Elbistan'da 1877'de doğan Fürûği, küçük yaşta Urfa'ya gelerek eğitimini burada tamamlamış ve vefatına kadar Meşarkîye Câmii imamlığını yapmıştır. Mevlid manzumesi te'lif etmiştir. Bkz. Alpay, *Şanlıurfa Şairleri I*, s. 58.

⁹ Asıl adı İbrahim Hakkı olan ve şiirlerinde Re'fet mahlasını kullanan İbrahim Re'fet Efendi, 1875 yılında Siverek'te doğmuştur. Burada 4 Şubat 1938 tarihinde vefat etmiştir. Siverekli İbrahim Re'fet ve Mevlid'i hakkında

de bazı bölümler okunarak güzel bir mozaik ve çeşni oluşturulmaktadır. Genelde ilk bahrin Sami Efendi mevlidinden okunması dolayısıyla “Sami Efendi Mevlidi” ismiyle zikredildiği kanaatindeyiz.

Urfa'da mevlid programı, sözleri Arapça, usûlü kendine özgü olan ve Uşşâk makamında okunan “Salât-ı Kemâliye” ile başlamaktadır.¹⁰

Salât-ı Kemâliye'den sonra Uşşâk makamında “Besmele” çekilerek Yusuf Sâmi Efendi'nin *Mevlidü'n-Nebi* adlı manzumesinin;

*Hazret-i Hak'tan hidâyet isteyen
Mevlîd-i pâki Resûlillâh'e gel*¹¹

mısraıyla başlayan birinci bahri “Urfa Ağzı”¹² diye tabir edilen bir tarz, tavır ve üslupta okunmaya başlanır ve Kürdî makamına geçki¹³ yapılarak devam edilir. Perde kaldırmak için uygun yerlerde grup halinde, serbest şekilde ve aynı makamdan “*Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed*” salavât cümlesi okunmaktadır. Bahrin sonunda yine Uşşâk makamına dönülerek onunla bitirilir. Bölüm sonundaki;

detaylı bilgi için bkz. Ekrem Bektaş, “Siverekli İbrahim Re’fet ve Mevlid’i”, *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, Konya 2007, Sayı: 17, s. 77-103.

¹⁰ Salât-ı Kemâliye metni için bkz. s. 27.

¹¹ Yusuf Sami Efendi, *Mevlidü'n-Nebi*, Siverek 1322, s. 2-3.

¹² Biner, “Urfalı ve Musiki”, s. 2; Akbıyık- Kürkçüoğlu, “Şanlıurfa Halk Müziği’ne Genel Bir Bakış”, s. 315.

¹³ Geçki, Eser içinde, ait olduğu makamdan bir başka makama geçme işlemine denir. Bkz. Akdoğu, *Türk Müziği’nde Türler ve Biçimler*, s. 34.

*Her dû âlem bulmak istersen necât
Rûh-ı Fahru'l-Âlemîn'e ver salât*

tavsiyesine istinaden “*Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed*” cümlesiyle yine aynı makamda salavât getirilir.

Urfa'da mevlid bahirleri arasında çifte¹⁴ denilen ve halk müziği motifleriyle süslü¹⁵ ilâhîler okunmaktadır. Mevlid bahirleri arasında okunan tevşih¹⁶ niteliğindeki çifteler yaklaşık olarak 1970'lerden bu yana defler eşliğinde zâkirler tarafından icrâ edilmektedir. Daha önceki yıllarda ise bazı mevlid grupları def eşliğinde, bazıları da def olmaksızın ilâhî okurlardı. Sıra gecesi mahiyetindeki sohbet ortamlarında veya mevlid programlarından sonra def eşliğinde ilâhîler ve gazeller¹⁷ okunurdu.

Bu cümleden olarak sonraki bahre geçmeden önce “Hırka Kasidesi” anlamına gelen ve Hz. Peygamber'i (s.a.v.) övgüyü konu edinen Kasîde-i Bürde'den;¹⁸

¹⁴ Şanlıurfa'da ilâhîlere birden fazla kişi tarafından okunduğu için “Çifte” adı verilmektedir. Bkz. Abuzer Akbıyık, “Müziği, Sıra Geceleri ve Oyunlarıyla Urfa”, *Uygurliklar Kapısı Urfa*, İstanbul 2002, s. 234; Akbıyık-Kürkçüoğlu, “Şanlıurfa Halk Müziği'ne Genel Bir Bakış”, s. 322; Akbıyık, *Şanlıurfa Sıra Gecesi*, s. 88.

¹⁵ Akbıyık, “Müziği, Sıra Geceleri ve Oyunlarıyla Urfa”, s. 229-230.

¹⁶ Kelime olarak süsleme anlamına gelen Tevşih, mevlid bahirleri arasında okunan ağır ve sanatlı eserlere denir.

¹⁷ Şanlıurfa'da gazel formuna bir kişi tarafından okunduğu için “Tek” adı verilmektedir.

¹⁸ Kasîde-i Bürde, Mısırlı âlim ve Şazeli tarikâtı müntesibi Muhammed b. Saîd el-Busîrî (ö. 695/1295) tarafından yazılmıştır. Kasîde-i Bürde'nin muhtevası, Hz. Peygamber'in doğumu, mu'cizeleri, Kur'an'ının fazileti, nefisle mücadelenin önemi, günahlardan pişmanlık, Allah'tan af ümidi, dua ve

*Elhamdülillahi münşir hakli min ademi
Sümme salâtü ale'l-muhtari fi'l-kıdemi*

*Huve'l-habîbüllezi türcâ şefâatuhû
Li kulli hevlin mine'l-ehvâli muktehimin¹⁹*

mısraıyla başlayan bölüm, Şuğul²⁰ formunda, defler eşliğinde Curcuna usûlü ve Hüseyinî makamında koro halinde icrâ edilmektedir.

Kasîde-i Bürde'den sonra Diyarbakırlı İbrahim Re'fet Efendi mevlidinin;

*Ey Hudâvendi azîmu pâdişâh
Rahmetindir cümle mahlûka penâh²¹*

mısraıyla başlayan “Tevhid” bahri, Uşşâk makamı ile başlar, sona doğru Urfa'ya mahsus Mesnevî

niyazdır. Asıl adı, *El- Kevâkibü'd-Dürriyye fi Medhi Hayri'l-Beriyye* olan Kasîde-i Bürde, 163 mısradan oluşan manzum bir eserdir. Bütün İslâm coğrafyasında tanınmış olan Kasîde-i Bürde, başta Şazeli olmak üzere Nakşibendî, Kadirî ve Halvetî gibi tarikatlar tarafından benimsenmiş ve tekkelerde ilâhî ve evrad olarak okunmuştur. Kasîde'nin 140-147 arası mısralarının şifa maksadıyla okunması adet olmuştur. Türk dinî mûsikimizin Arapça sözlü şûğullerinden olan Kasîde-i Bürde'nin bir okunuşu, Recep Uslu tarafından derlenerek notaya alınmıştır. Geniş bilgi için bkz. Mahmut Kaya, “Busîrî”, *DİA*, VI, s. 468-470; Mahmut Kaya, “Kasdetü'l-Bürde”, *DİA*, XXIV, s. 568-569; Recep Uslu, “Türk Dini Musikimizde Kasîde-i Bürde'nin XIII. Yüzyıldan XX. Yüzyıla Yolculuğu”, *Mûsiki Mecmuası*, İstanbul 2005, Sayı: 473/1, s. 51-53.

¹⁹ Muhammed b. Saîd el-Busayrî, *Kasîde-i Bürde*, (Çev. Ömer Faruk Hilmi), İstanbul 2005, s. 42, 152.

²⁰ Şuğul, Türk bestekârlar tarafından bestelenen Arapça güfteli ilâhîlerdir.

²¹ İbrahim Re'fet Efendi, *Tarz-ı Cedid*, İstanbul 1325, s. 2-3.

makamına geçki yapılır ve sonunda yine Uşşâk makamıyla karar verilir. Tevhid bahri, Sami Efendi veya Emin Kıratoğlu mevlidlerinden de okunabilmektedir.

Bu, mevlidhânın zevkine ve isteğine kalmıştır. Tevhid bahrinden sonra yine Re'fet Efendi mevlid manzumesinin;

*Cân kulağıyla işit ey ehl-i dîn
Medh-i pâki Hazret-i Tâhe'l-Emîn²²*

mısraıyla başlayan “Medh-i Seyyidü'l-Mürselîn” bölümü okunur.

Bu bahirden sonra Kur'ân-ı Kerîm'den bir aşr-ı şerîf tilâvet edilir. Sonra Uşşâk veya Hüseyinî bir ilâhî okunur. Eskiden beri genelde okunan;

*Ey Rahmeti bol padişah
Cürmüm ile geldim sana*

sözleri ile başlayan Ahmed Kuddûsî'ye (ö. 1849) ait ilâhîdir.²³ Beste itibarıyla Urfa yöresine ait bu ilâhî, Hüseyinî veya Gerdâniye makamında ve yürük semâî usûlünde deflerin velvele ve coşkusuyla okunur. Bundan sonra Uşşâk makamıyla başlayıp Nevâ ve İbrâhimi²⁴ makamlarında gezindikten sonra yine Uşşâk ile bitirilen Na't türünde bir gazel (tek) okunur.

²² Re'fet Efendi, *Tarz-ı Cedid*, s. 4-5.

²³ Mar'aşizâde Ahmed Kuddûsî, *Kuddûsî Divanı*, Ankara 1973, s. 18-19.

²⁴ Anadolu'nun bazı bölgelerinde Uşşâk makamına İbrahimi denmektedir. Bkz. Öztuna, *BTMA*, I, 380.

Bir başka bölüme geçmek üzere Hicâz makamında salavât getirilir: “*Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed.*” Urfalı şâir Fürûğî'nin mevlidinin Hz. Peygamber'in (s.a.v.) mu'cizelerinden bahseden “Mu'cize” bölümü, Mesnevî makamında okunmaya başlar ve son kısım Sabâ makamıyla bitirilir. Burada yine aynı makamda bir Na't-ı şerîf okunur. Acem makamına geçki yapılarak Sabâ ile bitirilir. Bölüm sonunda bir aşr-i şerîf okunur.

Mevlid programının son bölümüne Hicâz makamında Urfa yöresine ait bir ilâhînin icrâsıyla başlanır. Güftesi İbn Hacer el-Heytemî'ye ait bu ilâhî genel olarak Hz. Peygamber'in (s.a.v.) doğumundan bahseden bir şuşuldür;

Yâ Âmine büşrâkî Sübhâne men a'tâkî
Bihamlîki Muhammed'en Rabbü's-semâ hennâkî

Bi'l-Mustafa se'duki ğaleb lemmâ hamelti fî Receb
*Ve mâ terîne minhu teab, hâzâ Nebiyyun zâkî*²⁵

Bundan sonra Diyarbakırlı Re'fet Efendi mevlidinin;

Çün karîb oldu ki mihrâd-ı tulû'
*Anasından etti envâr-ı sütü*²⁶

²⁵ Ahmed b. Hacer el-Heytemî, *en-Nî'metu'l-Kubrâ ale'l-Âlemi fi Mevlidi Seyyidi Veled-i Âdem*, İstanbul 1985, s. 47-49.

mısrasıyla başlayan “Velâdet” bahri, Hicâz makamında okunur. Aralarda perde yükseltmek için aynı makamda yukarıda zikredilen salavât getirilir ve yer yer ilâhîler okunur. Mevlidhân bazen Nihâvend makamına geçki yapar bu arada şughul formunda Nihâvend makamında aşağıdaki çifte (ilâhî) okunur;

Yâ berka'ş-şâmi belliğ selâmi
Alâ Muhammed yâ Nebi hayru'l-enâmi

Velâdet bahrinin sonuna doğru Segâh makamına geçki yapılır. Burada yine şughul formunda, Segâh makamında, kendine özgü bir usûl ile ölçülmüş aşağıdaki salavât okunur. Bu salâvat, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) şefaatine mazhar olmak maksadıyla Rifaî tarikatı pîri Ahmed er-Rifaî'nin (k.s.) okuduğu salâvatlar arasında zikredilmektedir.²⁷

“Allahumme salli alâ seyyidînâ Muhammedin fi'l-ervâh ve alâ cesedihî fi'l-ecsâd ve alâ kabrihî fi'l-kubûr ve alâ kalbihî vehuve'n-nûr ve alâ ismihî beyne'l-esmâ.”

Velâdet bahri bazen Süleyman Çelebi'nin mevlidinden Sabâ makamında okunduğu da olur. Eğer Velâdet bahri Sabâ makamında okunursa aralarda Urfa yöresine mahsus Sabâ ilâhîler icra edilmektedir.

²⁶ Re'fet Efendi, *Tarz-ı Cedid*, s. 15.

²⁷ <http://www.uslanmam.com/dini-bilgiler/915823-her-derde-deva-salavatlar-15-a.html>, 07.12.2010.

“Merhaba” bahri,²⁸ Yusuf Sami Efendi mevlidinden okunur. Sonunda Hz. Peygamber'in (s.a.v.) dünyayı teşriflerine saygı ifadesi olarak ayağa kalkılır.

Ayakta iken Segâh makamında “Urfa ağzı” diye tabir edilen bir tarz, tavır ve üslupta üç defa “Tekbir”,²⁹ aynı makamda üç cümleden oluşan salât u selâm getirilir.

*“Allâhu Ekber, Allâhu Ekber, Lâ ilâhe illallâhu
Allâhu ekber, Allâhu Ekber ve lillâhi 'l-hamd.”*

*Essalâtu ve 's-Selâm aleyke yâ Rasûlallah
Essalâtu ve 's-Selâm aleyke yâ Habîballah
Essalâtu ve 's-Selâm aleyke yâ Halîlallah.*³⁰

²⁸ Yusuf Sami Efendi, *Mevlidü'n-Nebî*, s. 9-12.

²⁹ Tekbir, Allah'ın büyüklüğünü ve yüceliğini dile getiren “Allahu Ekber” ifadesinin içinde bulunduğu cümlenin, usûlsüz ve şifai/doğaçlama olarak ezgilenilmesiyle oluşan bir türdür. Bkz. Akdoğan, *Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler*, s. 327.

³⁰ Şanlıurfa'da yarım yüz yıldan bu yana icrâ edilen mevlid ile ilgili yukarıdaki bilgiler, Şevki Hâfız diye meşhur Mehmet Altıngöz, Rıdvaniye Camii emekli imamı Hâfız Hüseyin Cahit Uyanık, Nârınca Câmîi imamı Mehmet Salih Polat ve Celal Çiriş ile yaptığım röportaj sonucu ve Hâfız Halil Uzungöl, Ahmet Uzungöl ve Mahmut Güzelgöz'ün (Tenekeci Mahmut) mevlid kayıtları dinlenerek elde edilmiştir. 11. 02. 2009.

SALÂT-I KEMALİYE

“Allâhümme salli ve sellim ve bârik alâ hayri’l-verâ
Muhammed’in ve alâ âlihî âdede kemâ lillâhi ve
kemâ yelîku bi kemâlihî.

Allâhümme salli ve sellim ve bârik alâ nûri’l-hüdâ
Muhammed’in ve alâ âlihî âdede kemâ lillâhi ve
kemâ yelîku bi kemâlihî.

Allâhümme salli ve sellim ve bârik alâ şemsi’d-dûhâ
Muhammed’in ve alâ âlihî âdede kemâ lillâhi ve
kemâ yelîku bi kemâlihî.”

Makam: Uşşâk

MEVLİDİ'N-NEBÎ (S.A.V.)
(Yusuf Sami Efendi Mevlidinden)
Bismillâhirrahmânirrahîm

Hazret-i Hak'tan hidâyet isteyen
Mevlîd-i pâki Resûlillâh'e gel

Fahr-i âlemden inâyet isteyen
Mevlîd-i pâki Resûlillâh'e gel

Bil ganimet leyle-i mevlûdi sen
Mevlîd-i pâki Resulillâh'e gel

*“Allahümme salli alâ Muhammedin
ve alâ âli Muhammed”*

Elde fırsat var iken ey nâtuvân
Nefse uyma hâb-ı gafletten uyan

Her beladan bulmak istersen emân
Mevlîd-i pâki Resulillâh'e gel

Ger dilersen dâima şâd olasın
Rahmet u gufrân ile yâd olasın

Dû cihânda gamdan âzâd olasın
Mevlîd-i pâki Resulillâh'e gel

Her dû âlem bulmak istersen necât
Rûh-ı Fahru'l-Âlemîn'e ver salât

Mâsivâyı Sâmiyâ kalbinden at
Mevlîd-i pâki Resulillâh'e gel

“Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli
Muhammed”

Makam: Uşşâk

MEVLİDİ'N-NEBİYYİ'L-KUREYŞİ
(Diyarbakırlı Re'fet Mevlidinden)

Tevhid Bahri

Ey Hüdâvend-i azîmu pâdişah
Rahmetindir cümle mahlûka penâh

Âlemi bir demde îcâd eyledin
Kun dedin ma'mûr ve bünyâd eyledin

Bî meşakkat ey Kerîm u girdigâr
Kudretin bu mâsivâyı kıldı vâr

Çün bu âlem yok iken buldu vücûd
Zâtının birliğine oldu şuhûd

*“Allahümme salli alâ Muhammedin
ve alâ âli Muhammed”*

Ey Rahîmu ey şefkat ve ihsânı bol
Ey ki şehler dergâhında cümle kul

Âsitanın maksadı bay u fakîr
Cümle zî rûhânı in'âmınla sir

Hâdî vü Settâr'sın lutfun amîm
Ver bize râh-ı necâtı ey Rahîm

Herkesin ma'bûdu sensin bî gümân
Zâtına tapmak sezâdır ins u cân

Cümle âlem zâtını tahmîd eder
Şevk ile takdîs ü hem tevhîd eder

*“Allahümme salli alâ Muhammedin
ve alâ âli Muhammed”*

Hâkim-i Mutlak'sın ey Rabbi Celîl
Olamaz kimse sana zıd u adîl

Taatınla kimisi bulmuş hayat
Kısmet etmişsin ana râh-ı necât

Kimisi âlude-i fisk u şekâ
Kiminin kalb gözü olmuşdur a'mâ

Kimine nimet verirsin ey Celîl
Şükrünü kılmaz olur hâr u zelîl

Kimisi fakr u fenâ içre sana
Şükredip her dem eder hamd u senâ

Muntazamdır cümle ef'âlin senin
Aklı ermez hikmetine kimsenin

İster isen bulasın fevz u necât
Rûh-u fahru'l-Mürselîn'e ver salât

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî

KASİDE-İ BÜRDE

Elhamdülillahi münşir halki min ademi
Sümme salâtü ale'l-muhtari fi'l-kıdemi

Yâ Rabbi bi'l-Mustafa belliğ makâsidenâ
Vağfirlenâ mâ medâ yâ vâsia'l-keremi

Vağfir ilâhî li kulli müslimin emimâ
Yetlugu fi'l-Mescidi Aksâ ve fi'l-Haremi

Hüve'l-habîbüllezi türcâ şefâatuhû
Li külli hevlin mine'l-ehvâli muktehimin

Haşâ huve'l-yuhrime racime kerimehû
Evverciel cerumihû gevre muhteremi

Mevlâyâ salli ve sellim dâimen ebeden
Alâ habîbike hayri'l-halki küllihimi

MEDH-İ SEYYİDÜ'L-MÜRSELİN
(Diyarbakırlı Re'fet Mevlidinden)

Cân kulağıyla işit ey ehl-i din
Medhi pâki Hazret-i Tâhâ'l-Emîn

Tâ bilesin kim ne cevherdir o nûr
Hak beşer halk etti amma bî kusur

İki âlem serveri nûru'l-Hudâ
Ahmed-i Muhtâr-ı mahbûbi Hudâ

Rahmeti haktır şefîa'l-müznibîn
Müsteğâsi enbiyâ u mürselîn

*“Allahümme salli alâ Muhammedin
ve alâ âli Muhammed”*

Şârih-i sadri anın Mennân iken
Râfi-i zikri anın Deyyân iken

Kim ola Re'fet anı medheyleye
Nûr-i pâki Ahmed'i şerh eyleye

Çünkü methetmiş anı Bâri Hudâ
Ana kâfidir hitâb-ı “Kul Kefâ”

Zü'l-Celâl ol rutbe kılmış muhterem
Sûre-i “Yâ Sîn” ana eyler kasem

Salli yâ Rabbi alâ hayri'l-verâ
Mâ tesîru'ş-şemsu fî seb'il ulâ

Salli yâ Rabbi alâ hatmi'r-rusul
Mâ yemîcu'l-âşikûne fî's-subul

İster isen bulasın fevz u necât
Rûh-u fahru'l-Mürselîn'e ver salât

*“Allahümme salli alâ Muhammedin
ve alâ âli Muhammed”*

Son Bölüm

(Diyarbakırlı Re'fet Mevlidinden)

Yâ İlâhî nûr-i Ahmed hürmeti
Biz günahkâr kullara kıl şefkati

Nâr-ı aşk-ı âşıkânın hürmeti
Bağrı yanık sâdıkânın hürmeti

Nûr-i Furkân arş-ı a'lâ hürmeti
Çâh-ı zezem ile bathâ hürmeti

Yâr-ı gâr-ı fahr-i âlem hürmeti
Hazret-i Fârûki a'zâm hürmeti

Hilm-i Osman bin Affân hürmeti
Zülfikâr-ı şîr-i yezdân hürmeti

Hazret-i Sibtayn u Zehrâ hürmeti
Aşk-ı Âdem hüsn-i Havvâ hürmeti

Affedip kılma bizi dâll u digîl
Ey Kerîm u ey Rahîm u ey Celîl

Hatim kıl îmân ile vakt-i ecel
İstecib duânâ yâ Rab bi'l-acel

Makam: Hicâz

MU'CİZÂT
(Yahudi Mu'cizesi)

*Allahümme salli alâ Muhammed'in
ve alâ âli Muhammed*

Mu'cizâtından birin verem haber
İbni Abbas'tan rivâyet müteber

Var idi Şam-ı şerifte bir Yehûd
Cümleden âlim ve mâhir bir hesûd

Sebt günü tenhada Tevrat'ı arar
Gördü dört yerde Rasûlün medhi var

Dördünü de yırtıp ihrâk eyledi
Kalmadı nâm-ı Muhammed söyledi

Yine sebt oldu açıp Tevrat'ını
Gördü sekiz yerde medh-i nâ'tını

Attı ol yaprakları da ateşe
Kimse âgâh olmadı hem bu işe

Sebt olunca yine Tevrat'ı arar
Gördü çün on altı yerde medhi var

Çün Yahudi gördü iş bu hikmeti
Bildi yandırdıkça artar kesreti

Hem Yahudi âlimlerin cem eyledi
Bunu men etmek bize lâzım dedi

Bu ne âdemdir ki nâs îmân eder
Garba şarka şöhreti şânı gider

Enbiya mecmûuna serdâr imiş
Dîn-i Hak bir anda ancak var imiş

Lâzım oldu ki ana ben gideyim
Göreyim bu âdemi men edeyim

Hem diyem Tevrat'ımızda yazılan
Sen değilsin ol Nebi âhir zaman

Bu iş ihmal olsa hem rağbetlenir
Dîn-i İslâm gün be gün kuvvetlenir

Mülkümüz îmânımız elden gider
Bunca izz ü şânımız elden gider

Dediler lâyıktır amma gidesin
Korkarız ki sen de îmân edesin

Dedi gidip gösterem ilm-i hüner
Belki îmân eden âdemler döner

Gitti tâ buldu Medine şehrini
Bir sahâbe gördü sordu yerini

Dedi seni götürüm ashâbına
Sor Rasûlullâh'ı anlardan yine

Demedi üç gündür etmiştir vefat
Gece gündüz ağlıyor hep kâinat

Mescide geldi Yahudi bir haber
Hem Ebu Bekri Muhammed zanneder

Yâ Rasûlallah deyü verdi selâm
Düştü ashâb içine feryâdı tam

Nicelerden sayhalar izhâr olur
Niceler divâne meşreb zâr olur

Kimi yerde devredip lerzân olur
Kimi hasretler çekip giryân olur

Dediler sen ne dilersin ey kişi
Bize saldın taze hasret ateşi

İstediğin ol Rasûl-i kâinat
Üç gün oldu zâhiren etti vefat

Sonra geldi ol Aliyye'l- Mürtezâ
Sen misin Tevrat'ı yırtan bî vefâ

Dedi ben tenhada yaptım bu işi
Görmedi hem bilmedi hiç bir kişi

Sen ki bildin gerçi doğru âşikâr
Ol Rasûlün bir sözünde şüphesiz var

Çünkü dermiş hiç Nebi gelmez dahi
Sen Nebisin gaybı bildin ey ahi

Dedi peygamber haber verdi işi
Benden üç gün sonra gelir bir kişi

Şu anda Tevrat'ı şerîften ismimi
Yandırıp mahvetmek ister vasfımı

Dört varak bir gün sekiz ertesi gün
Yandırıp on altısı kaldı bütün

Her ne yaptınsa haber verdi bize
Sen de iman et yeter bu mu'cize

Dedi bu mu'cize bir şâhit demek
Hakkı ispata iki şâhit gerek

Bir de ashâb-ı Rasûldan birisin
Görse idim fark ederdim kokusun

Tâ Ali gönderdi Selman hazretin
Git getir fahr-i cihânın cübbesin

Gitti Selman eyledi tâzim eda
Çağırıp ey bint-i fahrü'l- enbiya

Cübbey-i peygamberi verin hemân
Ehl-i beyte düştü bir taze figân

Hazret-i Zehra dedi kimdir ne var
Bu iki masuma saldın âh u zâr

Hem dedi kimdir cesâret eyleyen
Bu saadet cübbesin kimdir giyen

Anlatıp ol cübbeyi getirdiler
Kokladı bir kez Yahudi gördüler

Bağrına bastı figâna başladı
Cümlesinin bağrını ateşledi

Ağladı amma ciğerden ağladı
Ateş-i hicrânla bağrın dağladı

Dedi nola görmeyeydim nâ'tını
Bâri gördümse göreydim zâtını

Dedi bana gösterin sultânımı
Kabrine kurban edeyim cânımı

Ağlaşıp kabr-i şerîfe vardılar
Ol Yahudi'nin niyâzın gördüler

Dedi yâ Rab tek cemâlin göreyim
Anı bir görmek için cân vereyim

Görmedim dünyada nûr-u vechini
Sen görüştür bâri uhrâda beni

Sonra tevhîd-i şehâdet okudu
Başını kabr-i şerîf üzre kodu

Ruhu teslim etti derhal gördüler
Kendisin Cennet-i bâkiye gömdüler

Sen de istersen şefâat ver salât
Sen seni bâb-ı Rasûlullâh'a at

*“Allahümme salli alâ Muhammedin
ve alâ âli Muhammed”*

Makam: Hicâz, Segâh

VELÂDET-İ SEYYİDÜ'L-MÜRSELÎN
(Diyarbakırlı Re'fet Mevlidinden)

Çün karîb oldu ki mihrâd-ı tulû'
Anasından ettdi envâr-ı sûtû'

Onikinci gün Rabû'l-evvelîn
Hem dûşenbih gecesi idi bilin

Düştü kevineyn içre envâ-ı sadâ
Kim cihâna doğdu nûr-ı Mustafa

Bir melek geldi bana verdi selam
Görmedim ruhsârını söyler kelâm

Dedi bu gece doğar bir tıfl-ı pâk
Pâyine ruhsârı şahlar ola hâk

Müjdeler! Senden doğar o cism ü cân
Makdemine muntazır ker u biyân

İsm-i pâkini Muhammed koya Hak
Oliser parmağıyla ay iki şak

Gâib olunca melek feth oldu bâb
Geldi üç hâtun misâl-i âfitâb

Meryem ü Havva vü diğەر Âsiye
Her birisi bana etti tehniye

Çün harâret gâlip oldu cânıma
İkisi oturdu iki yanıma

Arkama geldi oturdu o biri
Rıfkile tuttu belimden ol peri

Verdiler bir kâse ile şerbeti
İçtim oldum ol zülâl-i hikmeti

Nûra gark oldu vücûdum serteser
Rahat oldum görmedim asla keder

*“Allâhu Ekber, Allâhu Ekber,
Lâ ilâhe illallâhu Allâhu ekber,
Allâhu Ekber ve lillâhi 'l-hamd.”*

*Essalâtu ve's-Selâm aleyke yâ Rasûlallah
Essalâtu ve's-Selâm aleyke yâ Habîballah
Essalâtu ve's-Selâm aleyke yâ Halîlallah*

DUA

Elhamdülillâhi Rabbil-‘âlemîn. Vessalâtü vesselâmü ‘alâ Rasûlinâ Muhammedin ve ‘alâ âlihî ve sahbihî ecma’în. Rabbenâ takabbel minnâ inneke ente’s-semî’ul-‘alîm. Ve tûb ‘aleynâ yâ Mevlânâ inneke ente’t-tevvâbü-rahîm. Vehdinâ ve veffiknâ ilel-hakkı ve ilâ tarîkın müstekîm. Va’fu ‘annâ yâ Kerîm. Va’fü ‘annâ yâ Rahîm. Vağfir lenâ zünûbenâ bi fadlike ve keramike yâ ekramel-ekramîn veya erhamer-râhîmîn.

Allahım! Senin rızânı umarak burada toplandık, huzuruna geldik, boynumuzu büktük, elimizi açtık, bizi kapından boş çevirme.

Ey Yüce Rabbimiz! Yüce kitabın Kur’ân ile bizleri huzura ve mutluluğa ulaştır. Kur’ân’ı okumayı, anlamayı ve gereği gibi yaşamayı hepimize nasip eyle.

Ey Rabbimiz! Yaptığımız hatalara, kusurlara, günahlara pişman olduk, tövbe ediyoruz, bizi bağışla. Ya Rabbi! Bizi Sırât-ı Müstekim üzere dâim eyle. Zikrinle kalplerimizi nurlandır, sevginle kalplerimizi doldur, rahmetini bizden esirgeme. Bazı yüzlerin ağarıp, bazılarının kararacağı o günde, yüzleri ak, gönlü pâk olan; sevgili Peygamberimizin hamd sancağı altında toplanan mesut ve bahtiyâr kullardan olmayı, onlarla beraber Cennet’e girmeyi ve cemâlini seyretmeyi bizlere nasip eyle.

Ey Mevlâmız! Kalplerimizi doğru yola ilettikten sonra bir daha eğiltme. Bize dünyada da âhirette de iyilik ve güzellik ver. Bizi Cehennem azabından koru. Sen affedicisin, affi seversin; bizi affeyle. Bizi korktuklarımızdan emîn kıl, umduklarımıza ulaştır.

Ey Rabbimiz! Yurdumuzu, milletimizi ve bütün İslâm diyârını her türlü âfetlerden; belâlardan, zelzelelerden, yangınlardan ve düşman istilâsından koru. Birlik ve beraberliğimizi bozma. Ülkemizi ve milletimizi ilelebet pâyidâr eyle.

Yâ Rabbi! Bizi ve neslimizi İslâm'a ve Kur'ân'a bağlı insanlar eyle. Bizi Müslüman olarak yaşat, İslâm'dan ayırma, Müslüman olarak öldür. Hakkı, hak olarak görmeyi ve ona uymayı, bâtılı bâtıl olarak görmeyi ve ondan kaçınmayı bizlere nasip eyle.

Ey Yüce Rabbimiz! Okuduğumuz Mevlid-i şerifi, sûreleri, âyetleri ve salâvat-ı şerifeleri dergâh-ı ulûhiyetinde kabul eyle. Hâsıl olan sevâbı, peygamberlerin ilki Hz. Âdem ile sonuncusu Hz. Muhammed Mustafa (a.s) ve her ikisi arasında gelmiş-geçmiş bütün peygamberlerin mübarek ruhlarına hediye eyledik kabul eyle. Sevgili Peygamberimizin âlinin, ashâbının ve etbânının ruhlarına hediye eyledik vâsıl eyle. Evliyânın, asfiyânın, âlimlerimizin ve âhirete îmânla gitmiş mü'minlerin ruhlarına hediye eyledik vâsıl eyle. El açarak âmin diyen buradaki hazır bulunan cemaatin geçmişlerinin ruhlarına hediye ediyoruz, kabul eyle.

Özellikle bu mevlid-i şerifin okunmasına sebep olanların geçmişlerinin ruhlarına hediye ediyoruz, ikram eyle. Allah'ım! Kur'ân-ı Kerîm ve habibin Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v) hürmetine dualarımızı kabul eyle. Âmin! Bi hurmeti Seyyidi'l-Murselîn, ve'l-Hamdü lillâhi Rabbi'l-Âlemîn el-fâtiha.

İLÂHÎLER (ÇİFTELER)

Kelime olarak “Allah’a ait” mânâsına gelen ilâhî, dinî muhtevâlî şiirlerin genel adıdır. İlâhî formu, Tasavvuf edebiyatındaki ilâhî türünün Dînî Mûsikî’de aynı isimle bestelenmesinden meydana gelmektedir. Urfa’da genel olarak “çifte” ismi verilen ilâhîye bazen beyt ve minârede okunmasına ise tenzile denmektedir.

Urfa yöresine ait geçmişten günümüze intikal eden çok sayıda ilâhî mevcuttur. Bu ilâhîlerin çoğunun bestekârı bir kısmının da (güftekar) söz yazarı belli olmadığı için iki açıdan da anonimdirler. Bestekârı bilinenlerin sayısı oldukça azdır. Güfteleri belli olanlar ise çoğunlukla Yunus Emre, Ahmed Kuddûsî, Niyâzî Mısrî, Şemseddin Sivâsî, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Eşrefzâde Rûmî ve Aziz Mahmud Hüdâyî gibi tarikat önderi ve mutasavvıf şairlere aittir. Sözleri Urfalı şairlere ait olan çiftelerin yanısıra bayan şairlere ait güfteler de mevcuttur.

Urfa yöresine ait ilâhîlerde çoğunlukla Halk Müziği’nin ezgi motifleri görülmektedir. Bazı güfteler farklı birkaç makam ve beste ile okunmaktadır. Bir kısım ilâhîler, aynı melodi ve nağmelerle Türkçe, Kürtçe ve Arapça güftelidir.

Urfa'da çiftelerin geçmişten günümüze intikali meşk yöntemine dayalı olarak kulaktan öğrenildiği için ilâhî sözlerinde “öldürme beni” yerine “öldürdü beni”, “özenmez misin” yerine “öğrenmez misin” gibi duyumdan kaynaklanan hatalar oluşmuştur. Söz konusu bu ve benzeri hatalar düzeltilerek yazılmıştır. Ayrıca güftelerin kime ait oldukları tespit edilmeye çalışılmış, bulunamayanlar anonim veya “Lâ Edrî” (bilmiyorum) olarak değerlendirilmiştir.

Kitapta Urfa yöresinde okunan Türkçe, Kürtçe ve Arapça ilâhîlerden bir kısmının güfteleri; ayrıca “faraclık” ve Cuma salâsının metinleri yer almaktadır. İlâhîler, makam isimlerinin alfabetik sırasına göre güfte, beste, makam ve usûlleri belirtilmek suretiyle yazılmıştır.

ACEM ÂŞİRÂN

Usûl: Curcuna

Makam: Acemâşîrân
Güfte: Erzurumlu Emrah

AŞKIN EZELİ ÂŞIKA

Aşkın ezeli âşika ilhâm-ı Hüdâ'dır
Bir neşvünümâdır
Tahkik-i gönül şehrine pür nûru ziyâdır
Minhâc-ı Hüdâ'dır

Bir dil ki bilür aşk-ı hakikat haberinden
Söyler eserinden
Elbette o dil beyt-i nazargâh-ı Hüdâ'dır
Kal ehl-i cüdâdır

Bir dilde ki var lezzet-i aşkın cevelânı
Eyler devrânı
Anın o gıdası dil-i uşşâka devâdır
Hem rûha cilâdır

Zâhid beni ta'n eyleme kim mescide gelmez
Hakk-ı râhı bilmez
Ben mu'tekifim kûşe-i meyhâne banadır
Mescid de sanadır

Vâiz bana vasfeyleme ne cennet ile hûri
Bilmem o huzûri
Âşık olanın aşkla matlûbu rızâdır
Bâkisi hebâdır

Emrah kuru laf istemez illâ hüner ister
Yani dürer ister
Hâk-i der-i dildârede gerçi fukarâdır
Ammâ şuarâdır

Usûl: Sofyan

Makam: Acemâşîrân

Güfte: Anonim

DÜNYA KİMSE KALMAZ

Dünya kimseye kalmaz
Bir misafîr hânedir
Ârifler ona kanmaz
Bilir ki efsânedir

Ne ekersen biçersin
Döktüğünü içersin
Bir gelirsin geçersin
Anla bak dünya nedir

İnsanlıktan sen çıkma
Dost kazanmaktan bıkmı
Gönül yap aman yıkma
Gerisi bahanedir

İylik yapmaktır kârın
Kalır ancak ol varın
Öleceksin sen yarın
Ki ol bir keşânedir

Usûl: Curcuna

Makam: Acemâşirân
Güfte: Ahmed Kuddûsî

DÜNYAYA GÖNÜL VERME

Dünyaya gönül verme ki vîrân olacaktır
Hep cümlesi gidüp vâhid bî-çûn kalacaktır

Fırsat eline girmiş iken eyleme gel fevt
Cânlar alıcı cânını bir gün alacaktır

Pes âleme hükmedici sultân dahi olsun
Kabrine girüp gözlerine hâk dolacaktır

Her kim ki anadan doğuben geldi cihâna
Âhir anı mevt zîr-ı zemîne alacaktır

Fâni evi tezyîn edüben bağlama dil çün
Bir gün ola ki ıssı gedüp yıkılacaktır

Kuddûsî-i bîçâre sivâ koyma gönülde
Ağyârı koyan yârini zîrâ bulacaktır

Usûl: Curcuna

Makam: Acemâşîrân
Güfte: Yozgatlı Hüzni
Beste: Celal Çiriş

YETER GÖNÜL BU GAFLET

Yeter gönül bu gaflet
Ölüm vardır ölüm var
Sana da gelir nevbet
Ölüm vardır ölüm var

Haram helal bilmezsin
Niçin ibret almazsın
Hiç kendine gelmezsin
Ölüm vardır ölüm var

Bedenden çıkınca cân
Ederler cismin üryân
Kalır servet ü sevân
Ölüm vardır ölüm var

Hazır ol Hüzni kesel
Ölüm gelmezden evvel
Ansızın gelir ecel
Ölüm vardır ölüm var

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

GERDÂNIYE

Usûl: Yürük Semâî

Makam: Gerdâniye
Güfte: Ahmed Kuddûsî

EY RAHMETİ BOL PADİŞAH

Ey rahmeti bol padişah
Cürmüm ile geldim sana
Ben eyledim hadsiz günah
Cürmüm ile geldim sana

Hadden tecavüz eyledim
Derya-yı zenbi boyladım
Malum sana ben neyledim
Cürmüm ile geldim sana

Senden utanmayıp heman
Ettim hata gizli ayân
Vurma yüzüme el amân
Cürmüm ile geldim sana

Adın senin Gaffâr iken
Ayb örtücü Settâr iken
Kime gidem sen var iken
Cürmüm ile geldim sana

Hiç sana kulluk etmedim
Râh-ı rızâna gitmedim
Hem buyruğunu tutmadım
Cürmüm ile geldim sana

İsyanda Kuddûsî şedid
Kullukta bir battal pelid
Der kesmeyip senden ümit
Cürmüm ile geldim sana

Makam: Gerdâniye

Usûl: Curcuna

Güfte: Erzurumlu İbrahim Hakkı

HAK ŞERLERİ HAYREYLER

Hak şerleri hayreyler
Zannetme ki gayreyler
Ârif anı seyreyler
Allah görelim neyler
Neyleirse güzel eyler

Vallahi güzel etmiş
Billahi güzel etmiş
Netmişse ezel etmiş

Sen Hakk'a tevekkül kıl
Teslim ol rahatı bul
Her işine râzı ol
Allah görelim neyler
Neyleirse güzel eyler

Vallahi güzel etmiş
Billahi güzel etmiş
Netmişse ezel etmiş

Bir işi murad etme
Olduysa inat etme
Haktandır o reddetme
Allah görelim neyler
Neylerse güzel eyler

Vallahi güzel etmiş
Billahi güzel etmiş
Netmişse ezel etmiş

Bil elsine-i halkı
Aklâm-ı hak ey Hakkı
Öğren edebi hulki
Allah görelim neyler
Neylerse güzel eyler

Vallahi güzel etmiş
Billahi güzel etmiş
Netmişse ezel etmiş³¹

³¹ "Vallahi güzel etmiş" cümlesiyle başlayan nakarat, anonimdir.

Usûl: Curcuna

Makam: Gerdâniye

Güfte: Yunus Emre

SENİN ÂŞIKLARIN

Senin âşıkların kılmaz nazar Firdevs-i a'lâya
Ne hûriden haber söyler ne meyleyler musaffâya

Nukûş-ı mâsivallahtan geçirmiş bunları aşkın
Komuşlar bunca sevdâyı ulaşımlar bu sevdâyâ

Ene'l-Hak kıblesin bulmuş yüzünü Hakk'a döndürmüş
Şarâb-ı lemyezel içmiş bakın Mansûr-ı şeydâyâ

Eğer ol âşıkın hâlin sorarsan gayrıdan sorma
Sorarsan hâl-i Mecnûn'u sor ol ruhsâr-ı Leylâ'dan

Gel ey Yunus gözünü yum cemâl-i mâsivallahtan
Ki bunda göresin Hakk'ı ne lazım va'd-i ferdâyâ

Usûl: Sofyan

Makam: Gerdâniye

Güfte: Celal Çiriş

Beste: Celal Çiriş

VARABİLSEYDİM MEMDUH’A

Varabilseydim Memduh’a
Canım fedadır yoluna
Nazar eyle gil bu cana
Medet ey Memduh sultânım

Evlatları hû çekerler
Aşkî ile raks ederler
Şol mâsivâdan geçerler
Medet ey Memduh sultânım

Turab olsun cism ü cânım
Aşkınla zârı giryânım
Kalbim ile der lisânım
Medet ey Memduh sultânım

Veyseliyem hem Veyselî
Târikimizdir Kadirî
Oldum Memduh’un evladı
Medet ey Memduh sultânım

Sevenlerin maksudusun
Dertlilerin tabibisin
Âşıkların mâşukusun
Medet ey Memduh sultânım

Yüzüm sana döndermişem
Ki sensin Ka'be-i kiblem
Tavafım hem secdegâhım
Medet ey Memduh sultânım

Yüzüm karasına bakma
Hasret ateşinde yakma
Bizi huzurdan ayırma
Medet ey Memduh sultânım

YA BEN KİME YALVARAYIM

Ey Allah'ım sen var iken
Ya ben kime yalvarayım
Senin ismin Gaffâr iken
Ya ben kime yalvarayım

Azrail cânım alınca
Cânım tenden ayrılınca
Yalnız kabre varınca
Ya ben kime yalvarayım

Od alevi parlayınca
Başta beyin kaynayınca
Senden imdâd olmayınca
Ya ben kime yalvarayım

Amelim iyi olmazsa
Suâlim kolay gelmezse
Muhammed şâfi' olmazsa
Ya ben kime yalvarayım

Altımızda taşlar batar
Üstümüzde otlar biter
Yılan çıyan mekân tutar
Ya ben kime yalvarayım

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

HİCÂZ

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

ALAYDIM ELİN ELİME

Alaydım elin elime
Varaydım Bağdat eline
Merhamet eyle halime

Kurbânın olam yâr senin
Hayrânın olam yâr senin

Başına örtmüş valalar
Yüreğim başı yaralar
Korkaram yâri alalar

Kurbânın olam yâr senin
Hayrânın olam yâr senin

Başına örtmüş kırmızı
Takmış gül ile nergisi
Sanırsın seher yıldızı

Kurbânın olam yâr senin
Hayrânın olam yâr senin

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Yunus Emre
Beste: Celal Çiriş

ALİ ALMIŞ SANCAĞINI ELİNE

Ali almış sancağını eline
Seğirdip gidiyor mahşer yerine
Hasan ile Hüseyin almış yanına
Âh ümmetim vâh ümmetim
Deyü ağlar Muhammed

Ümmetin acısı düşmüş özüne
Yaşlar sicim olmuş akar yüzüne
Hâtemini koymuş mîzân gözüne
Âh ümmetim vâh ümmetim
Deyü ağlar Muhammed

Bir yanını arasattan çevirir
Bir yanında zebâniler bağırır
Bir sırata bir mîzâna seğirdir
Âh ümmetim vâh ümmetim
Deyü ağlar Muhammed

Cehennem kükreyip kalktı yürüdü
Duyan ümmetimin bağı eridi
Ümmetimi zebâniler sürüdü
Âh ümmetim vâh ümmetim
Deyü ağlar Muhammed

Cehennem kükreyip kalktığı zaman
Ateşi âleme saçtığı zaman
Anası kızından kaçtığı zaman
Âh ümmetim vâh ümmetim
Deyü ağlar Muhammed

Yunus derki gelin kadrin bilelim
Fırsat elde iken tevhid edelim
Ruhu için salâvât getirelim
Âh ümmetim vâh ümmetim
Deyü ağlar Muhammed³²

³² Aynı ilâhî Hüzâm makamında ve sofyan usûlünde de okunmaktadır.

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Seyyid Nizamoğlu

ALİYY'EL-MÜRTEZA GELDİ

Bi hamdillah ki İslâmım
Delilim Mustafa geldi
Emîrim, rehberim, şâhım
Aliyye'l-Mürtezâ geldi

İmamım ol kerem kâni
Nice ben sevmeyem ânı
Rasûlün kurratü'l-ayni
Hüseyn-i Kerbelâ geldi

Muhammed Bakır ol mâhım
Cafer-i Sâdık'tır şâhım
Bunlardan Mûsa-yı Kâzım
Ki bize rehnümâ geldi

Feda olsun ona cânım
Ki oldur dinim imanım
İki âlemde sultânım
Ali Mûsâ Rızâ geldi

Taki şâh-ı velâyettir
Naki nûr-u hidâyettir
Bunlar makbul hazrettir
Bu yolda rehnümâ geldi

Be hey derviş gözün aç bak
Cihân bunlardır revnâk
Bunların bastığı toprak
Gözüme tûtiyâ geldi

Sözün Seyfi ilâhîdir
Cevabım nutk-u şâhîdir
Hakîkat burcu mâhîdir
Bu nutk-u bî bahâ geldi

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz
Güfte: Yunus Emre

BEN BİR YAKUB İDİM

Ben bir Yakub idim kendi hâlimde
Mevla'mın kelamı vardı dilimde
Yusuf'u kaybettim Kenân elinde
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyü
Gitti de gelmedi vah yavrum deyü

Yusuf'um hocada okumaz oldu
Onun bülbül dili şakımaz oldu
Alnındaki nûra bakılmaz oldu
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyü
Gitti de gelmedi vah yavrum deyü

Bir bezirgân gelir üç aylık yoldan
Yusuf'u çıkardı kırk arşın kuydan
Hak emriyle oldu Mısır'a sultân
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyü
Gitti de gelmedi vah yavrum deyü

Cem olup geldiler Kenân'ın kurdu
Biz yemedik deyü içtiler andı
Yakub'un feryâdı arşa dayandı
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyü
Gitti de gelmedi vah yavrum deyü

Usûl: Curcun

Makam: Hicâz
Güfte: Niyâzî Mısrî

BİLENLER VECH-İ CANÂNI

Bilenler vech-i cânânı bu cism ü cânı neylerler
Görünse şemsin envârı mâh-ı tâbânı neylerler

Bugünkü cennet-i irfâna dâhil olsalar uşşâk
Yarınki va'd olan hûri veyâ gilmânı neylerler

Bugün âmâ olan yarın dahi âmâ olur elbet
Aça gör cân gözün kim bî-basar nâdânı neylerler

Gönül duymazsa vicdân ile Allâh'ı hakikatçe
Mücerred dildeki ilmi veyâ irfânı neylerler

Ne hâsıl şol ibâdetten riyâ ucub ola anda
Gider şirki gönülden Hakk'a kim tuğyânı neylerler

Salât-ı ehl-i irfân kiblesidir “semme vechullâh”
O veche kul olanlar tâat-i noksânı neylerler

Niyâzî “küntü kenz” in sırrını kendinde buldunsa
Süleymân tahtını yâ hikmet-i Lokmân'ı neylerler

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

DAHÎLEM YÂ RASÛLALLAH

Münker Nekir suâlinden
Perişânım cevabından
Dahi kabir azabından
Dahîlem yâ Rasûlallah

Yüzüm kara adım ümmet
Ne farzım var ne de sünnet
Benim bir ednâ-yı ümmet
Dahîlem yâ Rasûlallah

Kebâir bahrine daldım
Dahîlem yâ Rasûlallah
Esîr-i bî emân kıldım
Dahîlem yâ Rasûlallah

Aman bu nefis-i emmâre
Beni gark eyledi nâre
Nasıl varam o Cebbâr'a
Dahîlem yâ Rasûlallah

Bi hakkı leyletü'l-mi'râc
Ki sensin âleme sertâc
Umar senden geda muhtaç
Dahîlem yâ Rasûlallah

Hakkıyla eyleyip mevlûd
Olursun âleme maksûd
Adın Ahmed özün Mahmud
Dahîlem yâ Rasûlallah

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

DÜNYA BENİMDİR DERSİN

Dünya benimdir dersin
Dört elle sarılırsın
Gün gelir ayılırsın
Mevlâyı gör Mevlâyı

İndirirler soyarak
Su dökerler yuyarak
Hayif olmuş diyerler
Hayli figân ederler

Sen gidersen dostuna
Toz kondurma postuna
Kara toprak üstüne
Çeker zindân ederler

Binersin cânsız ata
Vardır sözünde hata
Deyerler vâ hasretâ
Kabre revân ederler

Lahza eder garib baş
Ne kavim var ne kardaş
Baş ucuna bir çift taş
Diker nişân ederler

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz

Güfte: Ahmed Kuddûsî

GÖNÜL SANA DEMEDİM Mİ

Gözün aç uykudan uyan
Gönül sana demedim mi
Kalır yolda çok uyuyan
Gönül sana demedim mi

Kesel deryasına daldın
Ki nevmin tadını aldın
Erenlerden geri kaldın
Gönül sana demedim mi

Bu dünyaya gelen ölür
Ölüm acısını bilir
Senin de başına gelir
Gönül sana demedim mi

Dedim gel edelim gayret
Ki elde var iken fırsat
Tutup durmaz seni sıhhat
Gönül sana demedim mi

Ne sen kadrini bilirsin
Ne benden öğüt alırsın
Yarın sözüme gelirsin
Gönül sana demedim mi

Giden günler geri gelmez
Bu demler de geçer kalmaz
Çalışmayan murad almaz
Gönül sana demedim mi

Gönül Kuddûsî'ye yâr ol
Ki Mevlâ'ya olalım kul
Kişi sa'y ile alır yol
Gönül sana demedim mi

GÖSTER CEMÂLİN ŞEM'İNİ

Göster cemâlin şem'ini oda yansın pervaneler
Devlet değil mi âşıkâ mâşuka karşı yanalar

Ey hali çok ranâ güzel yağmalandı gönül evi
Perk bağla aşkın zencirin boşanmasın dîvâneler

Mescid ile medreseye ısmarladık zâhidlere
Hakk'a ibadet etmeye yeter bize vîrâneler

Ben meye tevbe etmişim ağyâr elinden içmeye
Kudret eliyle sun bize dolu dolu peymâneler

Cevr ü cefâ çekmeyinen Şemsî seni terk eylemez
Sen sanma ki seni seven hâşâ senden usanalar

Makam: Hicâz

Usûl: Sofyan

Güfte: Aziz Mahmud Hüdâyî

İKİ CİHÂN SULTÂNİ

İki cihân sultânının
Doğduđu ay geldi yine
İlm ü maârif kânının
Doğduđu ay geldi yine

Gelsin şefâat isteyen
Bulsun safâ onu seven
Ol sâhib-i hulk-i hasen
Doğduđu ay geldi yine

Bedr-i dücâ, şems-i dühâ
Verdi gülistânı Hüdâ
Hakk'ın habîbi Mustafa
Doğduđu ay geldi yine

Bir âşık-ı sâdık kâni
Rahat bula cân u teni
Sırr-ı hakîkat mahzeni
Doğduđu ay geldi yine

Onu Hüdâyî ki sever
Matlûba bulmuştur zafer
Fahr-i cihân, hayrû'l-beşer
Doğduđu ay geldi yine

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Yunus Emre

İLHAM İLE DÜN GECE

İlham ile dün gece, seyrettim Muhammed'i
Âyine-i kalbimde seyrettim Muhammed'i

Emâmesi başında, yeşil hulle eğninde
Dört yanında yâr ile seyrettim Muhammed'i

Pervâne-i şem ile Sultân Muhyiddin ile
Cümle âşıklar ile seyrettim Muhammed'i

Katre-i ummân buldum, derdime dermân buldum
Dün gece kadre erdim, seyrettim Muhammed'i

Yunus murada erdi, zevk ile safâ sürdü
Âşık mâşukun buldu, seyrettim Muhammed'i

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz

Güfte: Rıza

KÂDİRÎLERDİR

Erenler mahfelinde hû diyenler Kadirîlerdir
Yanıp aşk-ı İlâhîden dönenler Kadirîlerdir

Çekerler nâray-ı yâ hû geçip hep can ile serden
İçip vahdet şarabını kananlar Kadirîlerdir

Eğer feryâd edip dersen meded yâ sâkine'l-Bağdad
Senin imdadına derhal erenler Kadirîlerdir

Rıza müştâk-ı pîrândır esir-i Gavs-ı Geylan'dır
Delilim sırr-ı Kur'ân'dır diyenler Kadirîlerdir

Urfa'da Mevlid ve İlahîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Makam: Hicâz

Usûl: Yürük Semâî

Güfte: Yaşar Nezihe Hanım

MECNUN İSEN EY DÎL

Mecnun isen ey dîl sana Leyla mı bulunmaz
Bu goncaya bir bülbül-i şeydâ mı bulunmaz

Sun şerbet-i lâl-ı lebin ağyâra vefasız
Sâki mi bulunmaz bana sahba mı bulunmaz

Arzetmiyorum âleme âlâm-ı derûnum
Yoksa bana bir mahrem-i sevda mı bulunmaz

Bir senmisin âlemde tabib illet-i aşka
Teşhis-i dîle başka etebbâ mı bulunmaz

Al aşkını ver gönlümü Allah için olsun
Dîl vermek için dilber-i rânâ mı bulunmaz

Mesud edecek kimse seni yoksa Nezihe
Meşgul edecek bir sürü hülya mı bulunmaz

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

MEDİNE DAŞINA BAK

Medine daşına bak
Ağamın kaşına bak
Hep bu senin aşkından
Gözümün yaşına bak

Paşa şanıya kurban
Çifte yavruya kurban
Yalınız yavru değil
Ehli beytine kurban

Arafat bayramıdır
Hacılar seyranıdır
Allah ravzanı göster
Derdimin dermanıdır

Urfa'da Mevlid ve İlahîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz
Güfte: Anonim
Beste: Celal Çiriş

MERHABA YÂ MERHABA

Merhaba yâ merhaba sed merhaba
Kurban bım ehlel aba
Nur Muhammed Mustafa

Ezlıber hicretü her dem
Derunım pır bı ğeme
Evjı hiro hetta vakte
Nuh u Şit u Adem'e

Merhaba yâ merhaba sed merhaba
Kurban bım ehlel aba
Nur Muhammed Mustafa

Daima vasfe ve bijim
Kürd ü Rum u Acem'e
Kes nızâne ez geribım
Kole dergâhe teme

Merhaba yâ merhaba sed merhaba
Kurban bım ehlel aba
Nur Muhammed Mustafa

Merhaba seyyid Muhammed
Çavlara lütfâ teme
Kurban bım seyyid nur Hamza
Kole dergâhe teme

Merhaba yâ merhaba sed merhaba
Kurban bım ehlel aba
Nur Muhammed Mustafa

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

NAZLI HÜSEYNİM

Gel ey gönül gel ahvâli söyle
Ol Kerbelâ'da her hâli söyle
Boynunda koyma vebâli söyle
Kana boyanmış nazlı Hüseynim
Gül yüzleri solmuş nâzenînim

Fatıma'nın çektiği emekler
Cellât elinde kalmış mı beğler
Karalar giymiş gökte melekler
Kana boyanmış nazlı Hüseynim
Gül yüzleri solmuş nâzenînim

Etrafına cem olmuş mu düşman
Bağrı yanar mı susuz perişan
Kılıca karşı eğmiş mi gerdan
Kana boyanmış nazlı Hüseynim
Gül yüzleri solmuş nâzenînim

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

NE GAM YERSİN

Ne gam yersin be hey âsi günahkâr
Dilde Hak kelamı Kur'ân'ımız var
Mahveder isyanı tevbe istiğfar
Biz ehli tevhidiz imanımız var

Kalbimiz mücellâ gümüşten pâktır
Allah'ımız birdir şüphemiz yoktur
Biz Muhammediyiz dinimiz haktır
Firdevs-i a'lâda seyranımız var

Sancağı elinde ashab yanında
Gâhî sırat gâhî mizan önünde
Yarın kıyâmette mahşer yerinde
Şefaât kânımız sultanımız var

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

NÛRDUR SENİN CEMÂLİN

Nûrdur senin cemâlin
Bedre'l- ûlâ değil mi
Habibim senin kemâlin
Keşfe'd- düca değil mi

İki yeryüzünde ismin
Senin ey Habîb-i Rahmân
Ahmed, Mahmud ü Muhammed
Biri Mustafa değil mi

Seni metheder bir Allah
İki sûrede Muhammed
Birisi sûre-i "Yâsin"
Birisi "Tâ Hâ" değil mi

İki kaşın arasına
Şavkeder kâb-ı kavseyn
Biri kaf-ı "kulhüvallah"
Biri "kul kefâ" değil mi

İki gözün karasına
Nâzil oldu cümle âyet
Birisi “Nûn ve'l-kalemi”
Biri “Vadduha” değil mi

İki leblerin dibinden
Akıyor havz ile kevser
Birisi âb-ı hayatî
Birisi şifâ değil mi

OLANDAN SOR

Dilâ keyfiyyet-i aşkı yürü mey-hor olandan sor
İçip vahdet şarâbını ebed mahmûr olandan sor

Sakın kim sırr-ı irfânı mazâhir ehline sorma
Anı ancak maârifle dolup pür nûr olandan son

Eğer mâhiyyetin lutf ile kahrın bilmek istersen
Anı var derd ile Eyyub gibi meşhûr olandan sor

Fenâ erbâbının keyfiyyetin bilmek ise maksûd
Libâs-ı meskenet içre girip mestûr olandan sor

“Ene'l-Hak” sırrını Zâtî riyâset ehline sorma
Anı sen dâr-ı dildâra bugün Mansûr olandan sor

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

ÖLDÜĞÜN GÜN İNANIRSIN

Kitaplara inanmayan
Bir gün olur inanırsın
Ölüm yoktur dersin eğer
Öldüğün gün inanırsın

Tanı be hey kendin tanı
Neden halk eyledi seni
Azrail'e tatlı canı
Verdiğin gün inanırsın

Olmuşsun dünyaya hayran
Dünya değil bu bir seyran
Teneşir üstüne üryân
Yattığın gün inanırsın

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Urfalı Şâir Abdi

ÖLDÜRME BENİ

Öldürme beni gamzelerin geçti ciğerden
Cânım yanıyor neyleyeyim âh u şererden

Yandırma yeter nâr-ı muhabbetle vücûdum
Ateş saçıyor dîdelerim renc ü kederden

Sevdâzedeyim beste-i zencîr-i cünûnum
Aldın meleğim akl-ı perîşânımı serden

Nâdîde civân ahsen-i hûbân-ı zamansın
Hıfz eyleye Hallâk seni sû-i nazardan

Abdi vefâhâh-ı visâlinle bekâm et
Sevdim seni ey nûr-i basar cân u ciğerden

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Yunus Emre

ÖTME BÜLBÜL

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter
Bir de sen dert katma bülbül

Bilirim âşıksın güle
Gülün hâlinden kim bile
Bahçedeki gonca güle
Dolaşıp söz atma bülbül

Bilirim âşıksın verde
Cünûnun var gâyet serde
Şu sînemde olan derde
Bir de sen dert katma bülbül

Pervâz olup uçar mısın
Deniz deryâ geçer misin
Bencileyin nâ-çâr mısın
Sen de hâlin söyle bülbül

A bülbülüm uslu musun
Kafeslerde besli misin
Bencileyin yaşlı mısın
Garip garip ötme bülbül

Yunus vücûdun pâk derken
Cihânda mislin yok derken
Seher vakti Hak Hak derken
Bizi de unutma bülbül

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Yürük Semâî

Makam: Hicâz

Güfte: Leyla Hanım

RAHMEYLE

Rahmeyle bu dîl hasta vü nâçâre ilahî
Zahm-ı dîlime senden olur çâre ilahî

Bakma yüzümün karasına rûz-i cezâda
Bağışla beni Ahmed-i muhtâra ilahî

Nefsin hevâsıyla beni sen derbeder etme
Aşkından eser ver bu dîlzâra ilahî

Al benliğimi kayd-ı sivâdan beni kurtar
Tâ vâsıl olam ru'yet-i dîdâra ilahî

Leylâ kulunu âteş-i aşkınla kebab et
Dûzakta koyup yakma anı nâre ilahî

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Anonim

SALÂTU RABBÎ

Salâtu Rabbî mazharu'l-kamer
Alâ Muhammed seyyidü'l-beşer

Salâtu Rabbî alâ Ahmed'e
Alâ Muhammed tâha'l-emcedi

Salâtu Rabbî alâ Mahmud'î
Alâ Muhammed ve bahri'l-cûdi

Salâtu Rabbî alâ Muhammed
Alâ Muhammed be bahri's-samed

Salâtu Rabbî alâ Mustafa
Alâ Muhammed ve bahri's-safâ

Salâtu Rabbî alâ hâtîme
Alâ Muhammed ebe'l-Fatîme

Salâtu Rabbî alâ medeni
Alâ Muhammed cedde'l-Haseni

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Seyyid Nesimî

SEHER VAKTİ

Uyanıp hâb-ı gafletten
Salât ettim seher vakti
Bütün mecmu-ı uşşâka
Nidâ ettim seher vakti

Sabahın aşk u şevkiyle
Ferâh oldum küşâd oldum
Gönül âyinesin sildim
Cila ettim seher vakti

Eder âşıkların dâvet
Nesimî'den haber aldım
Koyup başımı râhında
Fedâ ettim seher vakti

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz
Güfte: Yunus Emre
Beste: Celal Çiriş

ŞEHİTLERİN SER ÇEŞMESİ

Şehitlerin ser çeşmesi
Enbiyânın bağı başı
Evliyânın gözü yaşı
Hasan ile Hüseyin'dir

İmam Ali babaları
Muhammed'dir dedeleri
Arşın çifte küpeleri
Hasan ile Hüseyin'dir

Kerbelâ'nın tâ içinde
Nûr parlar siyah saçında
Şol pür nûrların içinde
Hasan ile Hüseyin'dir

Kerbelâ'nın yazıları
Şehid olmuş gâzileri
Fatıma'nın evlâtları
Hasan ile Hüseyin'dir

Dedesiyle bile varan
Kevser ırmağında duran
Susuz ümmete su veren
Hasan ile Hüseyin'dir

Yunus der ki dünya fâni
Bizden evvel gelen hani
Sekiz Cennet'in sultânı
Hasan ile Hüseyin'dir

Usûl: Aksak

Makam: Hicâz
Güfte: Yunus Emre
Beste: Celal Çiriş

ŞOL CENNET'İN IRMAKLARI

Şol Cennet'in ırmakları
Akar Allah deyu deyu
Çıkmış İslâm bülbülleri
Öter Allah deyu deyu

Salınır tûbâ dalları
Kur'ân okur hem dilleri
Cennet bağının gülleri
Kokar Allah deyu deyu

Aydan aydıdır yüzleri
Şekerden tatlı sözleri
Cennet'te hûri kızları
Gezer Allah deyu deyu

Kimler yeyip kimler içer
Hep melekler rahmet saçar
İdris nebi hulle biçer
Sübhân Allah deyu deyu

Yunus Emre var yarına
Koma bu günü yarına
Yarın Allah dîvânına
Varam Allah deyu deyu

VASFEDEMEM GÖNÜL SENİ

Vasf-ı lisân seninledir
Vasfedemem gönül seni
Nutk u beyân seninledir
Vasfedemem gönül seni

Her hünerin kemâlisin
Her güzelin cemâlisin
Hüsn ile ân seninledir
Vasfedemem gönül seni

Olmazsa kibr ile riyâ
Sensin o beyt-i Kibriyâ
Genc-i nihân seninledir
Vasfedemem gönül seni

Bilmedi kimse cevherin
Âleme doldu kevserin
Zevk-i cihân seninledir
Vasfedemem gönül seni

Asl-ı cihânsın ey gönül
Vasl-ı mekânsın ey gönül
Kevn ü mekân seninledir
Vasfedemem gönül seni

Hükmüne Hakkı bendedir
Cânı seninle zindedir
Cümle cihân seninledir
Vasfedemem gönül seni

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

YALVARIRIZ MUHAMMED

Yalvarırız Muhammed
Bir gün kopar kıyâmet
Kabul et bizi ümmet
Şefâat yâ Muhammed

O günlere ağlarım
Yüreğimi dağlarım
Sana ben bel bağlarım
Şefâat yâ Muhammed

O günden korkarım çok
Vardır bende hak hukuk
Senden başka kimsem yok
Şefâat yâ Muhammed

Peygamberler cümlesi
Derler vay nefsî nefsî
Sen onların reisi
Şefâat yâ Muhammed

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz

Güfte: Anonim

YAR GÜLİ

Yar güli, yar bülbüli, yar bâğıbân
Şeyhi kâmil hâzırı vay serem kurbanı
Abdulkadir hâzırı vay serem kurbanı

Çum Bağdade çar kapiye yar bâğıbân
Her çar kapi kıbletiye melhema dilano
Ebu Salih şâhe giye yar bâğıbân
Şeyhi kâmil hâzırı vay serem kurbanı

Çum Bağdade peşe çeme yar bâğıbân
Helek Arab yek Aceme vay serem kurbanı
Abdülkadir ser askere yar bâğıbân
Şeyhi kâmil hâzırı vay serem kurbanı

Çum Bağdade hayya Halep yar bâğıbân
Mürid hâtın celeb celeb vay serem kurbanı
Abdülkadir nesla Arab yar bâğıbân
Şeyhi kâmil hâzırı vay serem kurbanı

HİCÂZ HÜMÂYÛN

Makam: Hicâz Hümâyûn

Usûl: Curcuna

Güfte: Ahmed Kuddûsî

ARZÛHAL İÇİN SULTANA GELDİM

Arzuhâl için sultâna geldim
Sâilem lutfun ihsâna geldim

Kanlı yaş ile arzuhâl yazdım
Ol şehinşâha sunmaya geldim

Derd-i firâka dermân ararım
Ben ol tabîbe dermâna geldim

Cân kulağıyla hüsnünü duydum
Şem-i cemâle pervâne geldim

Bildim ki varlık perdedir Hakk'a
Ref' edip anı cânâna geldim

Sırr-ı semâyı duyunca rûhum
Bî-karar olup dönmeğe geldim

Gönlüm mülevves oldu kesretle
Bahr-ı vahdette yüzmeye geldim

Bendelik eyler cümle mevcûdât
Ben de kulluğa sultâna geldim

Der ki Kuddûsî elhamdulillah
Geçtim sivâdan Yezdân'a geldim³³

³³ Şiirdeki bazı mısralar Ahmed Kuddûsî'nin *Divânı*'nda yer almamaktadır. Bkz. Mehmet Emin Emînoğlu, *Hak Âşıkı Mer'aşîzâde Ahmed Kuddûsî Divânı*, Ankara 1973, s. 191-192.

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz Hümâyûn
Güfte: Zâtî Süleyman Efendi

AŞKINLA BU UŞŞÂKI

Aşkınla bu uşşâkı şâhâneye döndürdün
Şem'i ruhuna karşı pervâneye döndürdün

Bir lahza gönül sensiz ey Leylî karâr etmez
Âhir beni Mecnûn-veş dîvâneye döndürdün

Ne savm u salâtım var ne hacc u zekâtım var
Zâhidler arasında bigâneye döndürdün

Gör bana neler kıldın gurbet iline saldın
Hep varlığımı aldın vîrâneye döndürdün

La'l-i lebini bir kez sundun bize ey sâkî
Güyâ ki ayılmaz bir mestâneye döndürdün

Her kime haber sorsam sekrânımı söylerler
Bu Zâtî-yi ednâyı meyhâneye döndürdün

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz Hümâyûn
Güfte: Muzaffer Ozak (Aşkî)
Beste: Celal Çiriş

DÜŞTÜM AŞKIN SELİNE

Düştüme aşkın seline
Vardım Bağdad eline
Meftûn oldum gülüne
Sultân Abdulkâdir'in

Belî dedim sözüne
Bel bağladım özüne
Âşık oldum yüzüne
Sultân Abdulkâdir'in

Kıyâmında Hû dedim
Aşk lokmasından yedim
Ezkârını belledim
Sultân Abdulkâdir'in

Bülbülü bağ-ı Rasûl
Eyledi Hakk'a vüsûl
Niyâzı buldu husûl
Sultân Abdulkâdir'in

Muhammed'in torunu
Arşa salmış nûrunu
Seyrettim zuhûrunu
Sultân Abdulkâdir'in

Ehlullah durur saf saf
Rükûa varır etraf
Ederler beytin tavaf
Sultân Abdulkâdir'in

Aşkî'ye imdâd eyle
Himmetinle şâd eyle
Vasfını inşâd eyle
Sultân Abdulkâdir'in

Usûl: Sofyan

Makam: Hicâz Hümâyûn

Güfte: Niyâzî Mısrî

EY GARİP BÜLBÜL

Ey garip bülbül diyârın kededir
Bir haber ver gülizârın kededir
Sen bu ilde kimseye yâr olmadın
Var senin elbette yârın kededir

Arttı günden güne feryâdın senin
Âh ü efgân oldu mutadın senin
Aşk içinde kimdir üstâdın senin
Bu senin sabr ü kararın kededir

Bir enîsin yok acep hasrettesin
Rahatı terk eyledin mihnettesin
Gece gündüz bilmeyip hayrettesin
Ya senin leyl ü nehârın kededir

Ne göründü güle karşı gözüne
Ne büründü baktığınca özüne
Kimse mahrem olmadı hiç râzına
Bilmediler şehsüvârın kededir

Gökte uçarken seni indirdiler
Çâr anâsır bendlerine vurdular
Nûr iken adın Niyâzî dediler
Şol ezel ki itibârın kededir

Urfa'da Mevlid ve İlahîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Makam: Hicâz Hümâyûn

Usûl: Sofyan

Güfte: Yunus Emre

GÖNÜL YÜKSEKTE GEZER

Gönül yüksekte gezer dem be dem yoldan azar
Dış yüzüne o sızar içinde ne var ise

Miskinlik ile gelsin kimde erlik var ise
Merdivenden iterler yüksekte bakar ise

Az söz er öğüdüdür çok söz hayvan yüküdür
Bilene bir söz yeter sende gevher var ise

Gönül Çalab'ın tahtı gönüle Çalab baktı
İki cihan bedbahtı kim gönül yıkar ise

Yunus yoldan azıben yüksek yerde durmasın
Sinle sırat görmeye sevdiği dîdâr ise

Makam: Hicâz Hümâyûn

Usûl: Sofyan

Güfte: Hüseyin

İLÂHÎ İLÂHÎ Bİ CÂHİ'R-RASÛL

İlahî ilahî bi câhi'r-Rasûl
Bî's-sıdkı's-sâdık bi kavlin yekûl

Ömer'un yâ Rabbî Osman'un ba'deh
Aliyye'l-mükerrem bi zevci'l-betûl

Taaleyte yâ men bi kâfîn ve nûn
İzâ eratte emran tekûnu lehû acul

Ve fînâ şakiyyu ve fînâ saîd
Mukadder bi ilmik kadîmü ezul

Ganiyyun kaviyyun aliyyun kebîr
Ve kullü kebîrun ledeyke zelîl

Yâ Rabbî nefsi kebîru'l-kabâih
Ubeyduk Hüseyinun dahîlek Rasûl

Usûl: Curcuna

Makam: Hicâz Hümâyûn

Güfte: Anonim

YEŞİL ÖRDEK OLSAM

Yeşil ördek olsam yârin gölünde
Yeşil kemer olsam yârin belinde
Ben beni kaybettim Bağdat elinde

Bana derler kimsen Kâdirîyem ben
Abdulkâdir Geylânî'nin kölesiyem ben

Bayraklar dikildi başlar açıldı
Sâdık olan derviş bir bir seçildi
Habîbin aşkından serden geçildi

Bana derler kimsen Kâdirîyem ben
Abdulkâdir Geylânî'nin kölesiyem ben

Sabah erken kalktım bahçeye indim
O yârin güllerin kokladım derdim
Habîbin aşkından ben beni vurdum

Bana derler kimsen Kâdirîyem ben
Abdulkâdir Geylânî'nin kölesiyem ben

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

HİCÂZKÂR

HOCA EFENDİ

Hoca efendi dinle bu pendî
Ömrün tükendi rihlet yakındır

Yok ölüm sandın nefse aldandın
Câha güvendin rihlet yakındır

Bu cihân fâni mahdud zamanı
Bil böyle anı rihlet yakındır

Çok cefâ kıldın ettiğin buldun
Bil imdi noldun rihlet yakındır

Etmedin ikrar eyledin inkâr
Eyle istiğfar rihlet yakındır

Koyuben hayrı işledin şerri
Eyle sen seyri rihlet yakındır

Kuddûsî'yi Hak bil etti muntak
Hazır ol mutlak rihlet yakındır

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

HÜSEYİNÎ

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî
Güfte: Âşık Yunus

ABDULKÂDİR GİBİ

Seyyâh olup şu âlemi ararsan
Abdulkâdir gibi bir er bulunmaz
Ceddi Muhammed'dir eğer sorarsan
Abdulkâdir gibi kâmil bulunmaz

Giderler gazâyâ çalarlar satır
Yıkamazlar yaparlar hoş gönül, hatır
Bağdad'ta türbesi nûr olmuş yatır
Abdulkâdir gibi sultan bulunmaz

Anın evladına yeşil yaraşır
Aşkı gelir şu kalbimde dolaşır
Ona derviş olan Hakk'a ulaşır
Abdulkâdir gibi sultan bulunmaz

Benim şeyhim beni Hakk'a götürür
Nice müşkillerim anda bitirir
Muhammed'in sancağına yetirir
Abdulkâdir gibi kâmil bulunmaz

Âşık Yunus biz çekelim zahmeti
Üstümüzde hazır durur himmeti
Ona oğlum demiş Rasûl hazreti
Abdulkâdir gibi kâmil bulunmaz

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseynî
Güfte: Yunus Emre

BEN BU DAĞIN AĞACIYAM

Ben bu dağın ağacıyam
Hem tatlıyam hem acıyam
Ben Mevlânın muhtacıyam
Gel gör beni aşk neyledi
Derde giriftâr eyledi

Beni bu dağda buldular
Kolum kanadım kırdılar
Garib olduğum bildiler
Gel gör beni aşk neyledi
Derde giriftâr eyledi

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî

Güfte: Anonim

BİR GÜZELİN MEFTÛNUYAM

Bir güzelin meftûnuyam
Âlem onun dîvânesi
Bir Yusuf'un mecnûnuyam
Her hüsnün olmuş âynesi

Ol yüzden çevreder felek
Ol göze âşıktır melek
Şem'i yanar tâ haşredek
Sûzân olur pervânesi

Sundu ol câmı her kime
Âşıkam Ahmed ismine
Kurbânem onun vafına
Oldu ebed mestânesi

Muhammed diridir ölmez
Tâze güldür her giz solmaz
Anı seven mahrûm kalmaz
Cânım onun kurbânesi

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseynî
Güfte: Urfalı Şâir Abdi

CÂNÂ BİZİM ESRÂRIMIZ

Cânâ bizim esrârımız imlâlâra sığmaz
Yazılsa da binde biri inşâlara sığmaz

Hasretle akar tâ geceler dîde-i aşkım
Bir katredir amma yedi deryâlara sığmaz

Bu hikmeti bilmez misin ey sofî-i saloz
Bir kalbe sığan var olan eşyâlara sığmaz

Âşıktâ olan derd-i meşakkat gam-ı mihnet
Neşr olsa eğer köy ile sahrâlara sığmaz

Allah için olsun bizi dûr etme kapından
Abdi seni sevdi deyü dünyalara sığmaz³⁴

³⁴ Bu güfte, Acemâşîrân makamında ve Curcuna usûlünde de okunmaktadır.

CÂN U DİLDE FÂNİ ETTİN ÂKİBET

Cân u dilde fâni ettin âkibet
İkisin vîrâne ettin âkibet

Ol cünûn zencirin tahrik eyleyüp
Sen beni dîvâne ettin âkibet

Dâneyi bîçâre idim zîr-i hâk
Hâkı hem kâşâne ettin âkibet

Dâne iken bağı bostan eyledin
Dâneyi yüz dâne kıldın âkibet

Sâki-i gülzâra cânsın dembedem
Gönlümü meyhâne ettin âkibet

Ey Fakirullah bu Hakkı bendeni
Âşık-ı ferzâne ettin âkibet

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî

Güfte: Anonim

DE RABE

De rabe ronya çave mın
Arî bes berde cane mın
Şavutand can ciğere mın
Şeyh Celaleddin mürşide mın

Şeyh ekber li Hızane
Bârkir bare cebilhâne
Çadir berda deşta Vane
Jehir berdane fincane

Kale Beyezıt berjere
Şeyh sivare haspe nere
Destek şure yek ji bere
Cadâ vî ya Peygambere

Ev kîye nur Celaleddine
Deste have gurle dihîne
Gurle tope vedgerine
Li erde kâfir dihîne

EY DÎDE

Ey dîde nedir uyku gel uyan gecelerde
Kevkeblerin et seyrini seyrân gecelerde

Bak heyet-i âlemde bu hikmetleri seyret
Bul Sâniini ol ana hayrân gecelerde

Çün gündüz olursun nice ağyar ile gâfil
Ko gafleti dildârdan uyan gecelerde

Gafletle uyumak ne revâ abd-i hakîre
Şefkatle nidâ eyle rahmân gecelerde

Cümle geceyi uyuma Kayyum'u seversen
Tâ hay olasın Hayy ile ey cân gecelerde

Âşıklar uyumaz gece sen hem uyuma kim
Gönlün gözüne görüne cânân gecelerde

Dîl beyt-i Hudâ'dır anı pâk eyle sivâdan
Kasrına nüzûl eyler o sultân gecelerde

Az ye az uyu hayrete var fâni ol anda
Bul cân-ı bekâ ol ona mihmân gecelerde

Allah için ol halka mukârin gece gündüz
Ey Hakkı nihân-ı aşk oduna yan gecelerde

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî
Güfte: Âşık Ömer

GAMINDAN EY SAÇI LEYLÂ

Gamından ey saçı leylâ yitirdim akl-ı mecnûnum
Sana insaf vere Mevlâ bilirim hâl diğەر-gûnum

Metân cân değer vaslın melek ya hûridir aslın
Bu dünyada senin mislin bulunmaz kadd-i mevzûnum

İki kaşın hilâl olmuş iki çeşmin celâl olmuş
Kızarmış rengi al olmuş nedendir rûy-ı gülgûnum

Seçilmez ruhların gülden dü zülfün bûy-ı anberden
Çıkarma hâtırım dilden sevinsin kalb-i mahzûnum

Ömer'dir yara bağlarsın firâkın sine dağlarsın
Demidir kan yaş ağlarsın demâdem çeşm-i pürhûnum

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî
Güfte: Eşrefoğlu Rûmî

GAYRI SEVDA NEME GEREK

Ben dost hevâsına düştüm
Gayrı heva neme gerek
Başımda dost sevdası var
Gayrı sevda neme gerek

Ey zâhi-i dünya perest
Var zühdünü arz eyleme
Ben âşık-ı şûrideyim
Zerk u riyâ neme gerek

Ben dost yolunda nakdimi
Hep oynayıp öldürmüşem
Çün gitti külli varlığım
Havf u recâ neme gerek

Gerçi sûretde insanım
Ben sultân-ı ins ü cânım
Ben farîğ-i dû cihânım
İş bu kavga neme gerek

Ben Eşrefoğlu Rûmî'yem
Ben bâkiyem ben kadîmem
Ben ol mürğ-i lâhûtiyem
Arz u semâ neme gerek

Usûl: Yürük Semâî

Makam: Hüseyinî
Güfte: Niyâzî Mısırî

GEL ALLAH'A DÖNELİM GEL

Hevâ ise yeter gönül
Gel Allah'a dönelim gel
Sivâ ise yeter ey dîl
Gel Allah'a dönelim gel

Nice bir sevelim gayri
Nice bir olalım ayrı
Analım vuslat-ı yâri
Gel Allah'a dönelim gel

Bize Hak'dan gel olmadan
Ecel kösü çalınmadan
Cânın Azrail almadan
Gel Allah'a dönelim gel

Özenmez misin ol yâre
Ki aldanmışsın ağyâre
Seni azdırmış emmâre
Gel Allah'a dönelim gel

Talep kıl her sehergâhı
Yürekten eyle gel âhı
Sevenler buldu Allah'ı
Gel Allah'a dönelim gel

Niyâzî'ye olup haldaş
Olursun yoluna yoldaş
Döküp gözlerinden yaş
Gel Allah'a dönelim gel

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî

Güfte: Eşref

GEL EY DİRDİNE YANICI

Gel ey derdine yanıcı
Dermandan haberin var mı
Kendini âşık sanıcı
Mâşuktan haberin var mı

Bağdad şehrine vardın mı
Mürşid-i kâmilî buldun mu
Tekrar anandan doğdun mu
Doğandan haberin var mı

Mısır şârına vardın mı
Can Yusuf'unu gördün mü
Ol şâra karşı durdun mu
Durandan haberin var mı

Eşref sen derviş oldun mu
Derviş halinden bildin mi
Halka-i zikre erdin mi
Erenden haberin var mı

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseynî
Güfte: Ahmed Kuddûsî

GÖNLÜMÜ YÂRE SALASIM GELDİ

Gönlümü yâre salasım geldi
Bahrine aşkın dalasım geldi

Âr u nâmusun şişesini hem
Uruben taşa çalasım geldi

Aşkın atına binüben bugün
Arayıp yâri bulasım geldi

Vasla uşşâkı davet etmiş dost
Duyıcak anı gülesim geldi

Görsün uşşâkım yüzümü demiş
Pes sürurumdan ölesim geldi

İçime doldu nâr-ı muhabbet
Cismimi beryân kılasım geldi

Edeli biat pîr-i tarîkat
Kadrini aşkın bilesim geldi

Levha-i dilden mâsivâ kirin
Âb-ı aşk ile silesim geldi

Hem şerha şerha bu yüreğimi
Seyf-i aşk ile dilesim geldi

Der ki Kuddûsî koyup ağıârı
Yâr ile تنها kalasım geldi

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî
Güfte: Dikencioğlu

GÜNAHIM HADDEN EFZUNDUR

Günahım hadden efzundur
Bana rahmeyle Allah'ım
Gözüm yaşı akar hundur
Bana rahmeyle Allah'ım

Muhammed Mustafa için
Aliyye'l-Mürteza için
Seyyid Veysel Karan için
Bana rahmeyle Allah'ım

Muhammed bendesi eyle
Habîbin gözdesi eyle
Yalvarırım sana böyle
Bana rahmeyle Allah'ım

Kara defter dürülünce
Huzuruna sürülünce
Zebâniler görülünce
Bana rahmeyle Allah'ım

Penâhımsın bu dünyada
Perişan etme ukbâda
Yatarken ben musallada
Bana rahmeyle Allah'ım

Dikencioğlu döker yaşı
Yakar âhı dağı taşı
Günahkârdır sana karşı
Bana rahmeyle Allah'ım

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî

Güfte: Ali Toprak

Beste: Ali Toprak

İBRAHİM HALÎL

Düşünerek buldu yüce Rabbi'ni
Allah'ın dostudur İbrahim Halîl
Balta ile bütün putları kırdı
Allah'ın dostudur İbrahim Halîl

Nemrut İbrahim'i ateşe attı
Fakat İbrahim'i ateş yakmadı
Odunlar balık oldu ateş su oldu
Allah'ın dostudur İbrahim Halîl

İsmail'i kurban etmek istedi
Fakat İsmail'i bıçak kesmedi
Gelecekti soyundan Muhammed Nebi
Allah'ın dostudur İbrahim Halîl

Bütün dünya duysun çalsın söylesin
Ali Toprak yazdı bu ilâhîyi
Topal sinek aldı Nemrut'un canını
Allah'ın dostudur İbrahim Halîl

KÂNÎ MUHAMMED MUSTAFA

Kân madene sıdk u safâ
Bahre kerem kâni vefâ
Kâni Rasûl-i bâ safâ
Kâni Muhammed Mustafa

Kâni gelo şâh-ı latîf
Kân kamete şibhi elif
Mesken dâni Ravza şerîf
Kâni Muhammed Mustafa

Kân madene şâh-ı emîn
Şah sivâre bedre'l-Huneyn
Kâni ceddi Hasan Hüseyin
Kâni Muhammed Mustafa

Makam: Hüseyinî

Usûl: Curcuna

Güfte: Muhammed Busayrî

KASİDE-İ BÜRDE

Elhamdülillahi münşir hakli min ademi
Sümme salâtü ale'l-muhtari fi'l-kıdemî

Yâ Rabbi bi'l-Mustafa belîğ makâsidenâ
Vağfîrenâ mâ medâ yâ vâsia'l-keremî

Vağfir ilâhî li kulli müslimin emimâ
Yetlugu fi'l-Mescidi Aksâ ve fi'l-Haremî

Hüve'l-habîbullezî türcâ şefâatuhû
Li külli hevlin mine'l-ehvâli muktehimin

Haşâ huve'l-yuhrime racime kerimehû
Evverciel cerumihû gevre muhteremî

Mevlâya salli ve sellim dâimen ebeden
Alâ habîbike hayri'l-halki küllihimî

Muhammed'un seyyidü'l-kevneyni ve sekaleyni
Ve'l-ferîkayni min'Urbin ve min Acemin

Sümme rida an Ebi Bekrin ve an Ömerin
Ve an Aliyyin ve an Osmane zi'l-keremî

Urfâ'da Mevlid ve İlahîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî
Güfte: Ahmed Kuddûsî

MEST U HAYRANIM

Mest u hayranım, zâr u giryânım
Her dem lisanım, Hû demek ister

Gözümden yaşlar akmaya başlar
Cümle kurt kuşlar, Hû demek ister

Gece ol kâim, gündüz ol sâim
Ehl-i Hak dâim, Hû demek ister

İrfân isteyen, ihsân isteyen,
Cânân isteyen, Hû demek ister

İns, cin melekler; yerler, felekler
Suda semekler, Hû demek ister

Hû ism-i a'zâm, Hû Hû de hocam
Kuddûsî her dem, Hû demek ister

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî

Güfte: Cemâlî

MEVLÂM DER Kİ DOĞRUCA GEL

Mevlâm der ki doğruca gel
Kulum bana fevrice gel
Eğri gelen ermez bana
Doğruluk et yolluca gel

Kalk seherde yükün bağla
Niyaz eyle çok çok ağla
Haddin üzre inci çağla
Hûb yoluna saçuca gel

Kalk zikreyle lahza durma
Benden özgesini görme
Acı tatlı asla sorma
Her işime râzıca gel

Tut ihlâsı ey Cemâlî
Verem sana ey kemâlî
Teşvir bana her hayalî
Taharet et arıca gel

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî

Güfte: Anonim

MUHAMMED CANÎ

Nurî hey nuranî hey nuranî
Nuranî Muhammed canî

Hem şeyh u hem sultanî
Tu kale dervişanî

Cano cano cano cano
Hey nuranî hey nuranî

Kî dibe nurî dîne
Evlade Izzeddîne
Cano cano cano
Piçek hancer dikşîne
Çave merya dirjîne

Nuranî şev le reşe
Doste Bilale Habeşe
Hedî hedî di meşe
Şeytan liber nehveşe

Nuranî şev le zere
Doste Eliv Emere
Dîne Muhammed bendere
Evlâde Peygambere

Usûl: Aksak

Makam: Hüseyinî

Güfte: Anonim

MUHAMMED HATE DINYAYE

Hat dınyaye hem sabıbu
Nûr alâ nûr penâhî bu
Dıyâvi sor Amine bu
Muhammed hate dınyaye

Salâtullâh selâmullâh
Aleyke yâ Rasûlallâh
Muhammed Rasûle Hudâ
Çıkas haşşe Nebiyyallâh

Rahmet bari şah bu dınya
Kefkir erdu çolu çiya
Lıazmana nûr bariya
Muhammed hate dınyaye

Salâtullâh selâmullâh
Aleyke yâ Rasûlallâh
Muhammed Rasûle Hudâ
Çıkas haşşe Nebiyyallâh

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî

Güfte: Şeyhzâde

PERVÂNELER ŞEM'A YANAR

Pervâneler şem'a yanar
Gelsin beraber yanalım
Aşka düşen divâneler
Gelsin beraber yanalım

Yanmaktır bizim kârımız
Arşa çıkar feryâdımız
Pervâneler yârenimiz
Gelsin beraber yanalım

Hele sorun şu bülbüle
Niçin âşık olmuş güle
Onun için düşmüş dile
Gelsin beraber yanalım

Gel Şeyhzâde gel sende yan
Yaş yerine dökelim kan
Ola ki erişe ihsân
Gelsin beraber yanalım

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî
Güfte: Yunus Emre

SEYRETTİM MUHAMMED'İ

Seyrettim Muhammed'i
Yatar nurlar içinde
Ümmetin Hak'tan diler
Yatar kundak içinde

Doğuran ana hayran
Melekler eder bayram
Hakk'ın dîdârın seyran
Eder kundak içinde

Bağlamışlar elini
Kimse bilmez halini
Zikre vermiş dilini
Söyler kundak içinde

Yakın oldu ıraklar
Kabul oldu dilekler
Yeşil taçlı melekler
Okşar kundak içinde

Adın koymuşlar Ahmed
Ezeldendir Muhammed
Ümmeti için minnet
Eyler kundak içinde

Yunus der ki Kureyşî
Akar durmaz gözyaşı
Peygamberlerin başı
Yatar nurlar içinde

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî
Güfte: Yunus Emre

SORDUM SARI ÇİÇEĞE

Sordum sarı çiçeğe
Annen baban var mıdır?
Çiçek eydür derviş baba
Annem babam topraktır

Günâhım pek çoğa benzer
Sevâbım pek aza benzer
Hû Hû Allah Hû

Sordum sarı çiçeğe
Sizde ölüm var mıdır?
Çiçek eydür derviş baba
Ölümsüz yer var mıdır?

Günâhım pek çoğa benzer
Sevâbım pek aza benzer
Hû Hû Allah Hû

Sordum sarı çiçeğe
Evlat kardeş var mıdır?
Çiçek eydür derviş baba
Evlat kardeş yapaktır

Günâhım pek çoğa benzer
Sevâbım pek aza benzer
Hû Hû Allah Hû

Sordum sarı çiçeğe
Sen beni bilir misin?
Çiçek eydür derviş baba
Sen Yunus değil misin?

Günâhım pek çoğa benzer
Sevâbım pek aza benzer
Hû Hû Allah Hû³⁵

³⁵ "Günâhım pek çoğa benzer" cümlesiyle başlayan nakarat anonimdir.

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî
Güfte: Hatayî-Karacaoğlan

SULAR AKAR ARKIN ARKIN

Sular akar arkın arkın
Felek dönderiyor çarkın
Bu dünyada evim barkım
Vardır diyen yalan söyler

Dağ başında yeşil yaprak
Yer altında kefen yırtmak
Bastığımız kara toprak
Üstümüzden aşar bir gün

Yiğit yürümesi hoştur
Zâlim yürek demir taşır
Cân kafeste kuma kuştur
Kuş kafesten uçar bir gün³⁶

³⁶ Şiirin 1. kıtası Hatayî'ye, 2. ve 3. kıtası ise Karacaoğlan'a aittir.

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî

Güfte: Kadri

SULTÂNİM EFENDİM

Ey fahr-i risâlet şâh-ı sultânım efendim
Şâhın şehi peygamber-i zîşânım efendim

Levlâke hitabıyla ne mümtâz-ı rusûlsün
Hâkileri in'am ile kurbanım efendim

Meddâhın senin Hâlık iken Hazret-i Mevlâ
Haddim ne seni medhedeyim cânım efendim

Kadri bendeyi kılma beni rûz-i cezâda
Mahrûm-u şefaât şâh-ı sultânım efendim

Usûl: Yürük Semâî

Makam: Hüseyinî
Güfte: Seyyid Nizamoğlu

TEK BULAYIM MEVLÂM SENİ

Aşkınla yak kül et beni
Tek bulayım Mevlâm seni
Çiğnet yüzüm yol et beni
Tek bulayım Mevlâm seni

İbrahim'em nâr et yerim
Mûsâ gibi Tur et yerim
İsa gibi dar et yerim
Tek bulayım Mevlâm seni

Nuh gibi dövdür ellere
Emreyle sövdür dillere
Düşürüp uzak yollara
Tek bulayım Mevlâm seni

Yusuf gibi câha düşür
Yakup gibi ağlat taşır
Aşkını başımdan aşır
Tek bulayım Mevlâm seni

İki cihânın güneşi
Bağladı bağına taşı
Akıtıp gözünden yaşı
Tek bulayım Mevlâm seni

Seyyid Nizamoğlu medet
Lütfuna hiç yoktur adet
Dile şifâ ver dile dert
Tek bulayım Mevlâm seni

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî
Güfte: Yunus Emre

TOPRAKTA KİMLER YATAR

Hor bakma sen toprağa
Toprakta kimler yatar
Kani bunca evliyâ
Yüzbin peygamber yatar

Cennet'te buğday yiyen
İrfân gömleğın giyen
Hem dünyaya meyleden
Âdem peygamber yatar

Arkasıyla kum çeken
Gözyaşıyla yoğuran
Kâ'be'yi bünyâd eden
İbrahim Halil yatar

Vücudunu kurt yiyen
Kurt yedikçe şükreden
Belâlara sabreden
Eyyub peygamber yatar

Asasın ejder kılan
Bahre vurup yol eden
Firavun'u helâk eden
Musa peygamber yatar

Hayber kalesin yıkan
Kâfiri oda yakan
Şahinler gibi bakan
Aliyye'l-Haydar yatar

Ehl-i Beyt'in gülleri
Kur'ân okur dilleri
Fatma ana oğulları
Hasan Hüseyin yatar

Yunus sen de ölürsün
Kara yere girersin
Toprakların altında
Günahkâr kullar yatar

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî
Güfte: Ahmed Kuddûsî
Beste: Şükrü Çadırıcı

VUSLAT DİLERİM YÂRİME

Cânâna gönül vereli ben cândan usandım
Hem düşeliden derdine dermândan usandım

Meyl eylemezem gayrısına tövbeler olsun
Bu âne değin ettiğim isyandan usandım

Pervâne gibi yanmağı ister deli gönlüm
Her şâm u saher âh ile efgândan usandım

Kalmadı firâk giryesine sonra mecâlim
Vuslat dilerim yârime hicrândan usandım

Aşk ile enîs oldu gönül geçti sivâdan
Ben sohbet-i nâs ülfet-i yârandan usandım

Çün zerre vefâ bulmadım ihvân-ı zamandan
Şol yüzleri dost özleri düşmandan usandım

Vird edeyim ismin hemân hazret-i Hakk'ın
Kesret ile ünsiyeti insandan usandım

Kuddûsî'ye vahşet gelüben cümle sivâdan
Der her ne ki gayrın duruben andan usandım³⁷

³⁷ İlahî, "Vuslat dilerim yârime" cümlesiyle başlamaktadır.

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî
Güfte: Hüseyin Şâzeli

YÂ CEDDE'L-HÜSEYN
(Kasîdetu'l-Hüseyniyye)

Yâ Rasulallahî yâ cedde'l-Hüseyn
Kun şeffî yâ imâme'l-Harameyn

Men lehû ceddun ke ceddi'l-Mustafa
Ahmedi'l-muhtâri nûri'z-zulmeteyn

Men lehû ebun ke ebî Haydarâ
Kâtîli'l-küffâri fî yavmi'l-Huneyn

Men lehû ummun ke ummî Fâtîme
Bidati'l-muhtâri ümmi'l-Haseneyn

Men lehû ehun şekîkun ke'l-Haseni
Tayyibi'l-ahlâki mebsûti'l-yedeyn

Men lehû uhtun ke uhtî Zeyneb'e
Bidati'z-zehrâi buşrâ külli ayn

Men lehû ibnun tekiyyun tâhirun
Ke ibnî's-seccâdi Zeynilâbideyn

Fe ebî şemsun ve ummî kamerun
Ve ene'l-kevkebu beyne'n-neyyireyn

Fiddatun kad hulisat min zehebin
Fe enâ fiddatu beyne'z-zehebeyn

Nahnu ashâbu'l-abâyâ hamsetun
Kad meleknâ ğarbehâ ve'l-maşrikayn

Usûl: Düyek

Makam: Hüseyinî

Güfte: Anonim

YÂ MUSTAFA

Yâ Mustafa, yâ Ahmed, yâ Allah
Yâ Mücteba, yâ Emced, yâ Allah
Femedîhuke es'ad, yâ Allah
Allah Allah Allah Allah Allah Allah
Allah ma'bud, Allah maksûd, Allah mevcud

Yâ eyyuhe'r-rasûli, yâ Allah
Allemtene'l-vusûli, yâ Allah
İnde vasli'l-usûli, yâ Allah
Allah Allah Allah Allah Allah Allah
Allah ma'bud, Allah maksûd, Allah mevcud

İsme' mehdin bi's-safâ, yâ Allah
Li Habîbi Mustafa, yâ Allah
Zâhiren bilâ hafâ, yâ Allah
Allah Allah Allah Allah Allah Allah
Allah ma'bud, Allah maksûd, Allah mevcud

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî

Güfte: Anonim

Beste: Celal Çiriş

YAKLAŞTIKÇA YEŞİL KUBBE GÖRÜNÜR

Yaklaştıkça yeşil kubbe görünür
Kubbeyi görenler yere serilir
Ravza-yı Muhammed anda görünür
Merhem sürülmedi yaram sızılar
Hasta gönlüm Muhammed'i arzular

Bugün hüccâc Medine'ye derilir
Hacıların berâtları ele verilir
Çağrışarak salât selâm verilir
Merhem sürülmedi yaram sızılar
Hasta gönlüm Medine'yi arzular

Âşıklara Bağdad uzak olur mu
Hayır kervanına tuzak olur mu
Duyulur da gayrı durmak olur mu
Merhem sürülmedi yaram sızılar
Hasta gönlüm Medine'yi arzular

Neyim, nereden geldim, neyi ararım
Nere gideceğim kimden sorarım
Bu aşkın yolunda ben bî kararım
Merhem sürülmedi yaram sızılar
Hasta gönlüm Medine'yi arzular

Usûl: Yürük Semâî

Makam: Hüseyinî

Güfte: Fehmi

YAKTI AŞKIN NÂRI CİSMİM

Yaktı aşkın nârı cismim dembedem ağlar beni
Öyle bir derde giriftârim ki dert ağlar beni

Bir gün olur varırız ol padişah dîvânına
Âh u feryâdım gören ehl-i dîvân ağlar beni

Bir kerre âh eylesem yakar cihânı ateşim
Sanki ot bitmez kûy ile sahrâlar eyler beni

Fehmiyâ var mı elinde arzuhâl sultânına
Tâ ezel yazmış kalem “levlâke levlâk” şânına

Usûl: Curcuna

Makam: Hüseyinî
Güfte: Niyâzî Mısırî

YALVAR GÜZEL ALLAH'A

Uyan gözün aç durma
Yalvar güzel Allah'a
Yolundan izin ayırma
Yalvar güzel Allah'a

Bir gün bu gözün görmez
Hem kulağın işitmez
Bu fırsat ele geçmez
Yalvar güzel Allah'a

Sağlığı ganimet bil
Her saati nimet bil
Gizlice ibadet kıl
Yalvar güzel Allah'a

Ömrünü hiçe satma
Kendini oda atma
Her şâm u seher yatma
Yalvar güzel Allah'a

Allah'ın adın yâd et
Cân ile dili şâd et
Bülbül gibi feryâd et
Yalvar güzel Allah'a

Gel imdi Niyâzî'yle
Allah'a niyâz eyle
Hâcâtı dırâz eyle
Yalvar güzel Allah'a

Usûl: Sofyan

Makam: Hüseyinî
Güfte: Bezciâde Muhyiddin
Beste: Celal Çiriş

ZÂHİD BİZİ TA'N EYLEME

Allah hay demeye geldim
Hû deyip dönmeye geldim
Merâmım Hû demek de var
Cemâlin görmeye geldim

Zâhid bizi ta'n eyleme
Hak ismin okur dilimiz
Sakın efsâne söyleme
Hazrete varır yolumuz

Allah hay demeye geldim
Hû deyip dönmeye geldim
Merâmım Hû demek de var
Cemâlin görmeye geldim

Erenlerin çoktur yolu
Cümlesine dedik beli
Gören bizi sanır deli
Usludan yeğdir delimiz

Allah hay demeye geldim
Hû deyip dönmeye geldim
Merâmım Hû demek de var
Cemâlin görmeye geldim

Tevhid eden deli olmaz
Allah deyen mahrum kalmaz
Her seher açılır solmaz
Bahara erer gülümüz

Allah hay demeye geldim
Hû deyip dönmeye geldim
Merâmım Hû demek de var
Cemâlin görmeye geldim

Muhyî sana ola himmet
Âşık isen câna minnet
Elif Allah mim Muhammed
Kisvemizdendir dâlimiz

Allah hay demeye geldim
Hû deyip dönmeye geldim
Merâmım Hû demek de var
Cemâlin görmeye geldim³⁸

³⁸ "Allah hay demeye geldim" cümlesiyle başlayan nakarat anonimdir.

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

HÜZZÂM

Usûl: Nim Sofyan

Makam: Hüzûm

Güfte: Anonim

SÂHA'L-ÂBİD REYHÂNÎ

Sâha'l-âbid reyhânî
Lel hurub dennihânî
Abdek mürîdek yinhak
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Abdulkâdir hû yekûl
Ene ceddi yâ rasûl
El meded mişkâken- nûr
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Sâha'l-âbid reyhânî
Lel hurub dennihânî
Abdek mürîdek yinhak
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Abdulkadir ra-eşâra
Hû sâhibe'l-menâra
Hû hâmiye'l-fukâra
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Sâha'l-âbid reyhânî
Lel hurub dennihşânî
Abdek mürîdek yinhak
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Abdulkâdir be'l-hücre
Lâbis cübbetü'l-hadra
Mürîdeküm hel ik'ra
İk'ra ile'l-Kur'ânî

Sâha'l-âbid reyhânî
Lel hurub dennihşânî
Abdek mürîdek yinhak
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Endubküm ehl-i hurûsi
Veyneküm ehle'n-namûsi
Şeyhî rae'd-dabbûsî
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Sâha'l-âbid reyhânî
Lel hurub dennihşânî
Abdek mürîdek yinhak
Yâ Bâzu yâ Geylânî

Usûl: Sofyan

Makam: Hüzûm

Güfte: Anonim

TENE HA KALO TENE

Tene ha kalo tene se suvar tene
Tene ha ceddo tene se suvar tene
Ev harse suvarane kine bu kene
Ev harse suvarane ricalen gaybene

Emman yar yar o yar Hudan hale
Ocağê mala bube yek derveş hane

Yek sine yek seydoşe yek lave bubeye
Peşiye van suvaran keke zineye
Kamciye van suvaran maren çolene
Bistu çar seetan lı devre dunyene

Emman yar yar o yar Hudan hale
Ocağê mala bube yek derveş hane

İmdadek Abdulkadir âlem zâne sultane
İmdadek yâ Rıfâî hadye burhane
İmdadek Nakşobendi hadye zikrane
İmdadek yâ Bedevî sırr-ı Yezdâne
İmdadek yâ İzzeddin abe'l- hamreye

Lâ ilâhe illallah, Muhammed rasûlullah
Lâ ilâhe illallah, Muhammed habîbullah
Lâ ilâhe illallah, Muhammed şefîullah
Lâ ilâhe illallah, Ebu Bekir sıdkullah
Lâ ilâhe illallah, Ömeru'l-Faruk maşallah
Lâ ilâhe illallah, Osman Affan nûrullah
Lâ ilâhe illallah, Aliyyu vefîyullah
Lâ ilâhe illallah, Hasan Huseyin şehidullah
Lâ ilâhe illallah, Ehlu'l-Beyt nûrullah
Lâ ilâhe illallah, Ehlu'l-Beyt sıdkullah

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

KARCIĞÂR

Usûl: Sofyan

Makam: Karcığâr
Güfte: Ümmî Sinan

MEDED ALLAH

Meded Allah sana sundum elimi
Bizi güzel Muhammed'den ayırma
Gayrı kime arz edeyim hâlîmi
Bizi güzel Muhammed'den ayırma

Ey keremler kânı ganî Celîlim
İbrahim'e dedin dostum, Halîlim
Zâhirde bâtında oldur delîlim
Bizi güzel Muhammed'den ayırma

Ebubekr ü Ömer, Osman, Ali'nin
Burhânıdır anlar selâm yolunun
Hürmetine Mevlâm cümle velînin
Bizi güzel Muhammed'den ayırma

Enbiyâ evliyâ çıkar köşküne
Mest olurlar anberine miskine
İmâm Hüseyin'in kanı aşkına
Bizi güzel Muhammed'den ayırma

Ümmî Sinan söyler sözü gümânsız
Hûr-ı cennet gerekmez bize ansız
N'iderler içinde cesedi cânsız
Bizi güzel Muhammed'den ayırma

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

MUHAYYER

Usûl: Sofyan

Makam: Muhayyer

Güfte: Âşık Yunus

AŞKIN İLE ÂŞIKLAR

Aşkın ile âşıklar
Yansın yâ Rasûlallah
İçip aşkın şarâbın
Kansın yâ Rasûlallah

Şol seni seven kişi
Verir yoluna başı
İki cihân güneşi
Sensin yâ Rasûlallah

Şol seni sevenlere
Kıl şefâat onlara
Mü'min olan tenlere
Cânsın yâ Rasûlallah

Âşık oldum dildâre
Bülbül oldum gülzâre
Seni sevmeyen nâre
Yansın yâ Rasûlallah

Şol seni seven sübhân
Oldu kamuya sultân
Cânım yoluna kurbân
Olsun yâ Rasûlallah

Âşık Yunus'un cânı
İlm ü şefâat kânı
Âlemlerin sultânı
Sensin yâ Rasûlallah

Usûl: Sofyan

Makam: Muhayyer

Güfte: Âşık Yunus

Beste: Celal Çiriş

EY BENİM SEVGİLİ MEVLÂM

Ey benim sevgili Mevlâm
Senin aşkın kimde var
Sen bilirsin kimse bilmez
Senin aşkın cânda var

Boğazında halka zincir
Ellerinde künte var
Hakk'ı bulmak isterisen
Künteleri kır da var

Seherlen dosta giderken
Yolumu tuttu diken
Hakk'ı bulmak isterisen
Dikenleri geç de var

Seyrimde bir ırmak gördüm
Türlü rahmet anda var
Hakk'ı bulmak isterisen
Ol ırmakta yunda var

Bîçâredir Âşık Yunus
Hakk'a armağan gerek
Hakk'ın armağanı tevhid
Tevhidini sür de var

Usûl: Curcuna

Makam: Muhayyer

Güfte: Yunus Emre

YAR YÜREĞİM YAR

Yar yüreğim yar
Gör ki neler var
Bu halk içinde
Bize güler var

Ko gülen gülsün
Hak bizim olsun
Gâfil ne bilsin
Hak'kı sever var

Bu yol uzaktır
Menzili çoktur
Geçidi yoktur
Derin sular var

Girdik bu yola
Aşk ile bile
Gurbetlik ile
Bizi salar var

Her kim merdâne
Gelsin meydâne
Kalmasın cânê
Kimde hüner var

Yunus sen bunda
Meydan isteme
Meydan içinde
Merdâneler var³⁹

³⁹ Bu ilâhî Uşşâk makamında ve Curcuna usûlünde de okunmaktadır.

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

NEVÂ

Usûl: Sofyan

Makam: Nevâ
Güfte: Anonim

KERBELÂ'NIN ÇİFT KUBBESİ

Kerbelâ'nın çift kubbesi
İçinde var nur türbesi
Mağrip meşrik hâdisesi
Vay vay imam Şâhım Hüseyin

Yâ Mustafa yâ Mürtezâ
Ehlen ve sehlen sed merhaba

İmam Hüseyin yaralandı
Cân u çiğەر yaralandı
Gökte bulut karalandı
Ol Fâtıme karalandı

Yâ Mustafa yâ Mürtezâ
Ehlen ve sehlen sed merhaba

Kerbelâ'nın yazıları
Şehid olmuş gâzileri
Fâtıma ana nazlıları
Vay vay imam Şâhım Hüseyin

Yâ Mustafa yâ Mürtezâ
Ehlen ve sehlen sed merhaba

Kerbelâ'nın dağı taşı
Kur'ân okur kesik başı
Fâtîme'nin durmaz yaşı
Vay vay imam Şâhım Hüseyin

Yâ Mustafa yâ Mürtezâ
Ehlen ve sehlen sed merhaba

Usûl: Curcuna

Makam: Nevâ
Güfte: Anonim

ÇUM BAĞDADE

Çum Bağdade çar kapiye yar bâğıbân
Her çar kapi kıbletiye melhema dilano
Ebu Salih şâhe giye yar bâğıbân
Şeyhi kâmil hâzırı vay serem kurbano

Çum Bağdade peşe çeme yar bâğıbân
Helek Arab yek Aceme vay serem kurbano
Abdülkâdir ser askere yar bâğıbân
Şeyhi kâmil hâzırı vay serem kurbano

Çum Bağdade hayya Halep yar bâğıbân
Mürid hâtın celeb celeb vay serem kurbano
Abdülkâdir nesla Arab yar bâğıbân
Şeyhi kâmil hâzırı vay serem kurbano

Usûl: Curcuna

Makam: Nevâ
Güfte: Zeynülâbidin

İBÂDALLÂH

İbâdallâh ricelallâh eînûnâ bi avnillâh
Ve kûnû avnenâ lillah asâ nahyâ bi fadlillâh

Feyâ aktâb veyâ evtâd veyâ abdâl veyâ esyâd
Veminkum yahsüru'l-matlab ve entüm hayruehlillâh

Feyâ Tâ Hâ veya Tâ Sîn veya Hâ Mîm veya Yâ Sîn
Ene abdek ene miskîn ve mâlî ğayru zikrullâh

Semi'nâ minke yâ mahbûb ve celle şânek yâ matlûb
Ve ismuk indenâ mektûb ve vasfuk zeynu ehlillâh

Bi Kur'ân'in ve Cibrîl'in ve Tevrât'ın ve İncil'in
Ve mâ fî eyyi tenzîlin eînunâ bi zikrillâh

Bi esmâin ve evsâfin ve zâtihî ve evsâfih
Ve ebrârin ve eşrâfin ve ağyârin Rasûlillâh

Bi bismillah fetahna'l-bâb ve salleynâ mea'l- ahbâb
Ve dâret beyne'l-ekvâb şeribnâhâ bi bismillâh

Ve Zeynülâbidîn mülkâ alâ ebvâbikum Hakk'a
Fehâşâ ba'dehû yeşkâ eyâ sâdâtu şeyhillâh

Usûl: Curcuna

Makam: Nevâ
Güfte: Anonim

SALLEL İLÂHÛ VE SELLEM

Sallel ilâhû ve selem alâ Nebiyyi'l-mükerram
Mâ nâha tayru'l-hamâmi ale'l-erâiki ve ranem

Ya Mustafa, yâ Muhammed, yâ Haşimî, yâ Mümecced
Kalbî bizikrike teûdu ve fî cenâbike telezzem

Yâ Mustafa, yâ habîbî, yâ münîfî, yâ tabîbî
Aleyke zâde nehîbî lişşevki kalbî teellem

Yâ Mustafa ente hubbî kezâ münâyê ve lubbî
Salle aleyhi yâ Rabbî mâ sâra rakbun ve yemmem

Yâ Mustafa yebne râmihi yâ şâfî fi'l-kiyâmeti
Kad zalleltehu'l-ğamâmete ve'd-dabyu lihamdin tekellem

Sârat ileyhi'l-havâdî mine'l-kurâve'l-bevâdî
Yavme yunâdî'l-münâdî ile'ş-şefâati tekaddem

Levlâ vücûduke lesebnâ ve lâ salleynâ ve sumnâ
Levlâke me'l-beytu yubnâ ve lâ nebea bi'ru zemzem

Tûbâ li ehli'l-Medîneti kad şerrafû bi Nebiyyihî
Bihî tevassele ebînâ min zelletin ve teneddem

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

NIHÂVEND

Usûl: Sofyan

Makam: Nihâvend

Güfte: Anonim

YÂ BERKA'Ş-ŞÂMÎ

Yâ berka'ş- şâmi belliğ selâmî
Alâ Muhammed hayra'l- enâmi

Yâ berku zûrû vahzî bi nûrû
Fâhat utûrû miskû'l-hitâmi

Yâ bedru vetla'fi'l-leyli velma'
Ve'l-muhtâru yeşfa' yevme'z-zihâmi

Sâru'l-metâyâ câbu'l-atâyâ
Zârû Muhammed hayra'l-enâmi

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

RAST

Usûl: Sofyan

Makam: Rast
Güfte: Celal Çiriş
Beste: Celal Çiriş

YANANLAR VAR EY İHVÂNLAR

Yananlar var ey ihvânlar
Bu dergâhta yananlarvar
Gülşenime haber verin
Bu dergâhta yananlar var

Bu dergâh ki Memduhî'dir
Hem Veyselî, Kâdirîdir
Yananların mihrâbıdır
Bu dergâhta yananlar var

Seher vakti diz çökerler
Hû esmâsını çekerler
Ol hasrete yaş dökerler
Bu dergâhta yananlar var

Sultânım der edep yâ hû
Öğretir cümle usûlu
Sünneti, şer-i ulûmu
Bu dergâhta yananlar var

Çalınır neyler, defleri
Zikir eyler dervişleri
Çarh vurur semâzenleri
Bu dergâhta yananlar var

Mesud'un dileği Hak'tan
Yâ Rab eyle yananlardan
Ayırma gil sultânından
Bu dergâhta yananlar var

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

SABÂ

BU AŞK BİR BAHR-İ UMMÂNDIR

Hû cân Allah hû cân hû cân Allah
Cânlar sana kurbân Allah
Dem-i evvel aman aman hey dost
Âhir demde îmân Allah

Bu aşk bir bahr-i ummândır
Buna hadd ü kenar olmaz
Delilim sırr-ı Kur'ân'dır
Bunu bilende âr olmaz

Hû cân Allah hû cân hû cân Allah
Cânlar sana kurbân Allah
Dem-i evvel aman aman hey dost
Âhir demde îmân Allah

Eğer âşık isen yâre
Sakin aldanma ağyâre
Düş İbrahim gibi nâre
Bu gülşende yanar olmaz

Hû cân Allah hû cân hû cân Allah
Cânlar sana kurbân Allah
Dem-i evvel aman aman hey dost
Âhir demde îmân Allah

Seyfullah sözünde mestdir
Şeyhinden aldığı derstir
Divâneye kalem nistdir
Ne söylese kınar olmaz

Hû cân Allah hû cân hû cân Allah
Cânlar sana kurbân Allah
Dem-i evvel aman aman hey dost
Âhir demde îmân Allah

Usûl: Sofyan

Makam: Sabâ
Güfte: Yunus Emre

BÜLBÜL GÜLÜN HARMANI

Bülbül gülün harmanı
Allah dertler dermânı
Nasib eyle îmânı
Allah mahrûm eyleme
Bizi mahzûn eyleme

Bülbül gül kafesinde
Dağlar inler sesinde
Ol arşın gölgesinde
Allah mahrûm eyleme
Bizi mahzûn eyleme

Bülbül gülü havada
Ellerimiz duada
Şol Cennet-i a'lâda
Allah mahrûm eyleme
Bizi mahzûn eyleme

Bülbül bülbülün genci
Akıt gözünden inci
Yâ Rab etme zârinci
Allah mahrûm eyleme
Bizi mahzûn eyleme

Bülbül daşta ne gezer
Kalem kaşta ne gezer
Şeyhi kâmil olanın
Aklı başta ne gezer

CÂNÂN İLİNİN GÜLLERİ

Cânân ilinin güllerinin bağı göründü
Dost ikliminin lâlesinin dağı göründü

Envâr-ı Muhammed doğıcak tuttu cihânı
Şakkü'l-kamerin mu'cize parmağı göründü

Kaygu gecesi geçti kamu kalmadı korku
Vuslat deminin gündüzünün ağı göründü

Yakub'a bugün Yusuf'unun kokusu geldi
Eyyub'a dahi sıhhatinin çağı göründü

Aşk ile bugün Şemsî dahi vecde erişti
Vârise hayat âbının ırmağı göründü

Usûl: Sofyan

Makam: Sabâ

Güfte: Hâfız

DEMBEDEM GÜLŞENDE

Dembedem gülşende eylersin nidâ
Yandırdın derûnu bülbül-i şeydâ
Sende mi olmuşsun yârinden cüdâ
Bülbül seherlerde niçin ağlarsın
Şu garip sinemi niçin dağlarsın

Kandır yüreğim kandır bilmem ki bu ne hâldır
Zâhirde Abdulkâdir bâtında ulu yârdır

Cânân ellerinden haber mi aldın
Âh-ı firkat ile sine mi deldin
Allah'ın yolunda deli mi oldun
Bülbül seherlerde niçin ağlarsın
Şu garip sinemi niçin dağlarsın

Kandır yüreğim kandır bilmem ki bu ne hâldır
Zâhirde Abdulkâdir bâtında ulu yârdır

Dervişler tevhidde gözyaşı döker
Mest olur Allah deyü boynunu büker
Bülbül o gül için ne çile çeker
Bülbül seherlerde niçin ağlarsın
Şu garip sinemi niçin dağlarsın

Kandır yüreğim kandır bilmem ki bu ne hâldır
Zâhirde Abdulkâdir bâtında ulu yârdır

Hâfız bülbül gibi her seher yatma
Lafza-i celâli kalbinden atma
Sa'yeyle geceler gaflette yatma
Bülbül seherlerde niçin ağlarsın
Şu garip sinemi niçin dağlarsın

Kandır yüreğim kandır bilmem ki bu ne hâldır
Zâhirde Abdulkâdir bâtında ulu yârdır⁴⁰

⁴⁰ Bu ilâhî Muhayyer ve Hüseyinî makamlarında ve Sofyan usûlünde de okunmaktadır. Sabâ makamındaki okuyuşta anonim olan nakarat ilave edilmektedir.

Usûl: Sofyan

Makam: Sabâ
Güfte: Âşık Yunus
Beste: Celal Çiriş

GÖZLERİM YOLLARDA KALDI

Gözlerim yollarda kaldı
Gel yetiş canım Muhammed
Hasretin bağrımı deldi
Gel yetiş canım Muhammed

Sana sundum ben elimi
Zikirden kesme dilimi
Hakk'a yönelt sen yüzümü
Gel yetiş canım Muhammed

Seherin sabah arası
Yoktur bu derdin çaresi
Yaram Muhammed yarası
Gel yetiş canım Muhammed

Âşık Yunus kalmış nâçâr
Gözlerinden kan yaş saçar
Senin nazın Hakk'a geçer
Gel yetiş canım Muhammed⁴¹

⁴¹ Bu ilâhî, Gerdaniye makamında ve Sofyan usûlünde de okunmaktadır.

Usûl: Curcuna

Makam: Sabâ
Güfte: Eşrefzâde Rûmî
Beste: Celal Çiriş

KÂDİRÎYEM KANMAZAM

Kâdirîyem kanmazam
Ağyâra aldanmazam
Ahdettim yemin ettim
Ben bu yoldan dönmezem

Âşık olan Üftâde
Durmaz gider Bağdad'e
Kadrin bilir ziyâde
Sultân Abdulkâdir'in

Kâdirîyem kanmazam
Ağyâra aldanmazam
Ahdettim yemin ettim
Ben bu yoldan dönmezem

Bil Muhammed Ali'dir
Cezbe ile doludur
Dervişleri ulûdur
Sultân Abdulkâdir'in

Kâdirîyem kanmazam
Ağyâra aldanmazam
Ahdettim yemin ettim
Ben bu yoldan dönmezem

Hak katında ulûdur
İki cihân doludur
Eşrefoğlu kuludur
Sultân Abdulkâdir'in

Kâdirîyem kanmazam
Ağyâra aldanmazam
Ahdettim yemin ettim
Ben bu yoldan dönmezem⁴²

⁴² "Kâdirîyem kanmazam" cümlesiyle başlayan ve nakarat olarak okunan kıta Celal Çiriş'e aittir.

Urfa'da Mevlid ve İlahîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Aksak Semâî

Makam: Sabâ

Güfte: Şâh-ı Nakşibend

Beste: Celal Çiriş

MUALLA GAVSI SÜBHÂNÎ

Mualla gavsı sübhânî
Mukaddes kutbu rabbânî
Emîri sırrı yezdânî
Abdulkâdir-i Geylânî

Zehi sima-i nurâni
Zehi ferhunde pişâni
Kemali hüsnü insani
Abdulkâdir-i Geylânî

Meded padişah-ı Geylânî
Kerem yâ kutbu Rabbânî
Ki mahrumen me gerdâni
Abdulkâdir-i Geylânî

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Usûl: Sofyan

Makam: Sabâ
Güfte: Yunus Emre

VEYSEL KARANÎ

Anasından doğdu dünyaya geldi
Melekler kanadın altına serdi
Peygamberin tâcın, cübbesin giydi
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Allahumme Salli Alâ Seyyidinâ Medenî Hay
Kerim Allah, Rahim Allah, Sâdık Veysel Karanî Hay

Sabah namazını kılar giderdi
Gizlice Rabbine niyâz ederdi
Anın işi gücü deve güderdi
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Allahumme Salli Alâ Seyyidinâ Medenî Hay
Kerim Allah, Rahim Allah, Sâdık Veysel Karanî Hay

Anasından destûr aldı durmadı
Ka'be yollarını geçti boyladı
Geldi ol Rasûlü evde bulmadı
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Allahumme Salli Alâ Seyyidinâ Medenî Hay
Kerim Allah, Rahim Allah, Sâdık Veysel Karanî Hay

Peygamber mescitten evine geldi
Veys'in nûrunu kapıda gördü
Sordu Fâtıma'ya eve kim geldi
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Allahumme Salli Alâ Seyyidinâ Medenî Hay
Kerim Allah, Rahim Allah, Sâdık Veysel Karanî Hay

Yunus eydür gelin biz de varalım
Ayağın tozuna yüzler sürelim
Hak nasip eylesin komşu olalım
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Allahumme Salli Alâ Seyyidinâ Medenî Hay
Kerim Allah, Rahim Allah, Sâdık Veysel Karanî Hay⁴³

⁴³ Nakarat, şiirin aslına ait olmayıp yöresel icrada ilave edilmektedir.

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

SEGÂH

Usûl: Curcuna

Makam: Segâh
Güfte: Celal Çiriş
Beste: Celal Çiriş

DİLİMİZLE DİYELİM

Dilimizle diyelim
Sallû alâ Muhammed
Kalbimizle diyelim
Sallû alâ Muhammed

Sallû alâ Muhammed
Cân sallû alâ Muhammed

Ömründe her müslimin
Tek söylemesi anın
Farz eylemiş ol muîn
Sallû alâ Muhammed

Sallû alâ Muhammed
Cân sallû alâ Muhammed

Adı güzel Muhammed
Özü güzeldir Ahmed
Deyip alalım rahmet
Sallû alâ Muhammed

Sallû alâ Muhammed
Cân sallû alâ Muhammed

Müminlerin dilinde
Kâmillerin gönlünde
Dervişlerin zikrinde
Sallû alâ Muhammed

Sallû alâ Muhammed
Cân sallû alâ Muhammed

Gâfil olma ey Mesud
Şeyhine teslim olup
Salat ver yolunu tut
Sallû alâ Muhammed

Sallû alâ Muhammed
Cân sallû alâ Muhammed⁴⁴

⁴⁴ Bu ilâhî, Bestenigâr makamında ve Curcuna usûlünde de okunmaktadır.

Usûl: Yürük Semâî

Makam: Segâh
Güfte: Anonim

AŞK MEYDANINDA

Hazret-i Bekir dilinde zikir
Dâima şükür aşk meydânında

Hazret-i Ömer belinde kemer
Hû deyip döner aşk meydânında

Hazret-i Osman câmiu'l-Kur'ân
Okur her zaman aşk meydânında

Hazret-i Ali şüphesiz velî
Allah aslanı cenk meydânında

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

Makam: Segâh

Usûl: Devri Hindî

Güfte: Seyyid Ahmed er-Rıfâî

İSMUHÛ BEYNE'L-ESMÂ

Allahumme salli alâ sey्यidinâ Muhammedin
Fi'l-ervâh ve alâ cesedihî fi'l-ecsed
Ve alâ Kabrihî fi'l-kubûr
Ve alâ kalbihî fehve'n-nûr
Ve alâ ismihî beyne'l-esmâ

Usûl: Sofyan

Makam: Segâh

Güfte: Anonim

Beste: Celal Çiriş

YAZ ALLAH'IN ADINI

Al eline kalemi yaz Allah'ın adını
Şekerde bulamadım ben tevhidin tadını
Hu Allah kerim Allah sende de aşkım çok Allah
Lâ ilâhe illallah

Yeşil örtü başımda hile yoktur işimde
Aşk ile Allah diyenler cemâl görür düşünde
Hu Allah kerim Allah sende de aşkım çok Allah
Lâ ilâhe illallah

Yeşil örtü bağlarım ben günâhıma ağlarım
Muhammed Mustafa'nın şefaâtini umarım
Hu Allah kerim Allah sende de aşkım çok Allah
Lâ ilâhe illallah

Devenin yükü üzüm Mekke'nin yolu uzun
Muhammed Mustafa'nın sancağının altı bizim
Hu Allah kerim Allah sende de aşkım çok Allah
Lâ ilâhe illallah

Yüreğimde var sızı şeyhimin tatlı sözü
Arş-ı a'lâ altında arasın bulsun bizi
Hu Allah kerim Allah sende de aşkım çok Allah
Lâ ilâhe illallah

Urfa'da Mevlid ve İlâhiler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar

UŞŞÂK

Usûl: Düyek

Makam: Uşşâk
Güfte: Yunus Emre

ARAYI ARAYI BULSAM İZİNİ

Arayı arayı bulsam izini
İzinin tozuna sürsem yüzümü
Hak nasip eylese görsem yüzünü
Yâ Muhammed cânım arzular seni

Bir mübarek sefer olsa da gitsem
Kâ'be yollarında tozlara batsam
Hûb cemâlin bir kez düşte seyretsem
Yâ Muhammed cânım arzular seni

Zerrece kalmadı kalbimde hile
Sıdk ile girmişem ben bu hak yola
Ebu Bekir, Ömer, Osman'da bile
Yâ Muhammed cânım arzular seni

Ali ile Hasan, Hüseyin anda
Sevdası gönülde muhabbet cânında
Yarın mahşer günü Hak divânında
Yâ Muhammed cânım arzular seni

Yunus medheyledi seni dillerde
Dillerde dillerde hem gönüllerde
Ağlayı ağlayı gurbet ellerde
Yâ Muhammed cânım arzular seni

Usûl: Sofyan

Makam: Uşşâk
Güfte: Anonim
Beste: Celal Çiriş

AY DAHİ GÜNEŞ DAHİ

Ay dahi güneş dahi
Nûrundan Muhammed'in
Cümle bal şeker dahi
Tadından Muhammed'in

Muhammed bir denizdir
Cümle âlemi tutmuş
Evlîyâlar ördeği
Gölünde Muhammed'in

Ol Meryem oğlu İsa
Sır ile göğe çıktı
Yüzbin İsa sergerdân
Vasfında Muhammed'in

Yetmiş bin hacı gider
Malı mülkü terk eder
Varıp ziyâret eder
Ravzasın Muhammed'in

Usûl: Sofyan

Makam: Uşşâk

Güfte: Enverî

SENİN AŞKIN DEĞİL MİDİR

Beni bu hâllere koyan
Senin aşkın değil midir
Varlık libâsını soyan
Senin aşkın değil midir

Hay Allah Hû Allah Yâ Allah
Hay Allah Hû Allah Yâ Allah

Kimini eylesin sultân
Kimini eylemiş mihdân
Dertlilere kamu dermân
Senin aşkın değil midir

Hay Allah Hû Allah Yâ Allah
Hay Allah Hû Allah Yâ Allah

Uşşâka cür'a içiren
Akla karayı seçtiren
Mansûr'u cândan geçiren
Senin aşkın değil midir

Hay Allah Hû Allah Yâ Allah
Hay Allah Hû Allah Yâ Allah

Enverî'yi diri kılan
Cihâna velvele salan
Cümle âlemi dolduran
Senin aşkın değil midir

Hay Allah Hû Allah Yâ Allah
Hay Allah Hû Allah Yâ Allah

Usûl: Sofyan

Makam: Uşşâk
Güfte: Anonim

SELÂMÜN SELÂM

Selâmün selâmün selâmün selâm
Nebiyyun risâlet aleyhisselâm

Allahümme salli alâ Ahmed'i
Nebiyyun risâlet tâhel emcedi

Selâmün selâmün selâmün selâm
Nebiyyun risâlet aleyhisselâm

Allahümme salli alâ Mahmud'i
Nebiyyun risâlet ve bahrel cûdi

Selâmün selâmün selâmün selâm
Nebiyyun risâlet aleyhisselâm

Allahümme salli alâ Mustafa
Nebiyyun risâlet ve bahru's-safâ

Selâmün selâmün selâmün selâm
Nebiyyun risâlet aleyhisselâm

Allahümme salli alâ Muhammed
Nebiiyun risâlet ve bahru's-Samed

Selâmün selâmün selâmün selâm
Nebiiyun risâlet aleyhisselâm

Allahümme salli alâ medenî
Nebiiyun risâlet ceddul Hasan'î

Selâmün selâmün selâmün selâm
Nebiiyun risâlet aleyhisselâm

YÂ ÂMİNE BÜŞRÂKÎ

Yâ Âmine büşrâkî Sübhâne men a'tâkî
Bihamliki Muhammed'en Rabbü's-semâ hennâki

Bi'l-Mustafâ sa'duki ğaleb lemmâ hamelti fî Receb
Ve mâ terîn minhü teab hâzâ Nebiyyün zâkî

Şa'bânu şehrü's-sânî bihi'n-Nebiyyü'l-adnânî
Es-sâlisü Ramadân ve Rabbuki a'tâki

Ve fî Rabî'l-evvel vulide'n-Nebiyyü'l-mürsel
Yâ Âmine tehammelî litehmedî mevlâkî

Hâzâ Nebiyyü'l-ümmeh kad câenâ bi'r-rahmeh
Neskün bi fadlihi'l-Cenneh rağmen alâ a'dâkî

Yâ Rabbi yâ Ğaffâru iğfîr li zî'l-huddâri
Bi's-sâdeti'l-ebrâri ve'l-Hâşimiyyi'z-zâkî⁴⁵

⁴⁵ Bu ilâhî, Hicâz makamında ve Yürük Semâî usûlünde de okunmaktadır.

Usûl: Sofyan

Makam: Uşşâk

Güfte: Anonim

YÂ KURRETE'L-AYN

Küllü şeyin lillah lillah Rabbi'l-âlemeyn
Ahmed yâ sultan yâ kurrete'l-ayn

Ene'r-Rifâî ene'l-Ahmedeyn
Ceddî Rasûlullah tâhe'l-emcedeyn

Seyyid Ahmed Tayyar âlim bil ihbâr
Fekekel yesîr mâ beyne'l-küffâr

Yâ hurma rûhî tâfeti'r-rûhî
İbnik melkûhu mâ beyne'l-bahreyn

Câet bil hasîr ye'lem eyş maysir
Fekekel yesîr bil-âlemeyn

CUMA SALASI (SALÂT-I MELEVÂN)

“Allahümme salli alâ seyyidînâ
Muhammed'in ve alâ âli Muhammed.

Kulle mehtelege'l-melevâni
ve teâkabe'l-asrâni
ve kerrere'l-cedîdâni
ve'stakbele'l-ferkadâni
ve belliğ rûhahû
ve ervâhe ehl-i beytîhî
minne't-tahiyete ve's-selâm.
Biadedi kulli dâin ve devâin
ve bârik ve sellim aleyhi
ve aleyhim kesîran kesîrâ.”⁴⁶

⁴⁶ “Salât-ı Melevân” denilen bu salavât için bkz. *Hizbu Envârî'l-Hakâik'ın-Nûriye (Büyük Cevşen)*, (Haz. Bediüzzaman Said Nursî), İstanbul 2011, s. 108.

FARACLİK (FERACİYE)

Allâhümme yâ fârice'l-ferac
Ve yâ men indehû mefâtihu'l-ferac
Ve yâ ümmete Muhammed
Rahimallâhu li men deâ lenâ bi'l-feraci ve'l-âfiyeh
Ve yâ men bedû's-semâvâti ve'l-ard
Ve yâ mâlike'l-mülk, yâ ze'celâli ve'l-ikrâm
Yâ Kerîm, yâ Rahîm, yâ Allah
Bi-rahmetike yâ erhame'r-râhimîn

TEK (HOYRAT, MANİ, GAZEL VE KASİDE)

Hoyrat, mani, gazel ve kaside birbirinden farklı türler olmasına rağmen bir kişi tarafından (solo) icra edildikleri için bunlara Urfa'da genel olarak "Tek" ismi verilmektedir. Dinî muhtevalı güftelerin bir makam çerçevesinde ve serbest olarak icra edilmesiyle oluşan hoyrat ve gazel türleri Urfa Dînî Mûsikîsi'nin bir bölümünü oluşturmaktadır.

Hoyrat, cinaslı manilerin uzun hava biçiminde söylenmesine denmektedir. Hoyrat diğer uzun hava türlerine göre daha sert, kuvvetli ve tiz bir sesle okunmaktadır. Sıra geceleri, kır gezileri, dağ yatıları, asbap geceleri ve mevlid meclislerinde hoyrat söylendiği için Urfa bir hoyrat yöresidir. Hoyratların bir türküye veya çifteye bağlanması adettendir. Değişik makamlarda okunabilen⁴⁷ hoyratlar bazen iki kişi tarafından karşılıklı da söylenmektedir.⁴⁸ Hoyrat, Urfa'da küçükten büyüğe herkesin terennüm ettiği bir uzun hava türüdür.⁴⁹

Urfa Dînî Mûsikîsi alanında okunan hoyrat sözleri genellikle dinî muhtevalı olmaktadır. Dinî törenlerde ve mevlid meclislerinde çifteler arasında her makamda okunabilen hoyrat güftelerinden bazıları şunlardır:

⁴⁷ Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yıllığı, İstanbul (tarihsiz), s. 78.

⁴⁸ İlimiz Şanlıurfa, Isparta (tarihsiz.), s. 102-103.

⁴⁹ Akbıyık-Kürkçüoğlu, "Şanlıurfa Halk Müziği'ne Genel Bir Bakış", s. 316.

*Kuluyam kurbanıyam kuluyam kuluyam
Mevlâm kulum demezse ya ben kimin kuluyam*

*Ah bu dağlar atılanda, günahlar dartılanda
Mevlâm bizi affeyle meydana atılanda*

*Ah bu damda yaram sızlar bu damda
Mevlâm bizi affeyle son nefes atılanda*

*Bir tanedir mor sümbülüm bir tanedir
Enbiyâlar içinde nûr Muhammed bir tanedir*

*Hâfızam, cüz okuram hâfızam
Hocamdan ayrılalı zayıfladı hâfızam*

*Güzel var, güzelden çok güzel var
Âleme hayran baktım, bir Nakkâş-ı Ezel var*

*Yanar dağ, lav püskürür yanardağ
Kur'ân'dan bir cüz değmiş; parçalanır, yanar dağ*

*Yâ Rab bizi dûr eyleme evlâd-ı Ali'den
Biz onların bendesiyiz hem severiz "kâlû belî"den*

Divân edebiyatında en az beş en fazla on beş beyitlik, aşk ve güzellik konularını işleyen bir nazım şekli olan gazel, mûsikîde irticâli (doğaçlama), usûlsüz (serbest) olarak belli bir makam anlayışı içinde sesle yapılan taksim demektir.⁵⁰ Dinî-tasavvufî edebiyatımızda varlığını şeklen muhafaza eden gazel, muhtevası farklılaştığı için “gazel-ilâhî” adıyla anılmaktadır.⁵¹ Urfa Dînî Mûsikîsi alanında okunan gazellerin sözleri genellikle dinî muhtevalı olmaktadır. Bu bağlamda Urfa'da genelde Fuzûlî, Nâbî ve Abdî gibi şâirlerin gazelleri okunmaktadır.

Urfa'da İbrahîmî,⁵² Uşşâk, Hicâz, Mesnevî, Araban, Sabâ, Kürdî, Divan, Hüseyinî, İsfahan, Elezber,⁵³ Tecnis⁵⁴ Muhalif,⁵⁵ Nevruz, Acem, Acem aşiran, Kesik, Rast, Segâh, Düz (Beşirî) gibi hoyrat

⁵⁰ Akdoğu, *Türk Müziğinde Türler ve Biçimler*, s. 274; Ekici, *Elazığ Harput Müziği*, s. 28.

⁵¹ Meliha Yıldırım Sankaya, “Bir Şerh Dört Şârih: Eşrefoğlu'nun Kaside-i Hayrân Şiirinin Şerhleri ve Bu Şerhlerin Âidiyeti Meselesi”, *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, İstanbul 2012, Sayı: 29, s. 6.

⁵² Anadolu'nun bazı bölgelerinde Uşşâk makamına İbrahîmiyye (İbrahîmî) denmektedir. Bkz. Öztuna, *BTMA*, I, 380; İbrahîmî makamı ve bu makamda okunan hoyrat ve gazel Urfa'ya mahsus olup giriş ve ara saz bölümleri 2/4'lük usûlde, söz bölümleri ise serbest bir şekilde icra edilmektedir. İbrahîmî, Uşşâk, Hüseyinî ve Muhayyer makamlarının seyir özelliklerini göstermektedir.

⁵³ Elezber, Urfa'ya mahsus bir makam adı olduğu gibi aynı zamanda bu makamda icra edilen bir hoyrat türüdür. Uşşâk makamından sonra Elezber makamına geçilir. Güçlü sesi Nevâ perdesi olmakla birlikte inici bir seyir özelliği göstermesi nedeni ile Muhayyer makamına benzemektedir. Bkz. Ekici, *Elazığ Harput Müziği*, s. 36.

⁵⁴ Tecnis, cinas yapma, iki manalı söz veya mani söyleme demektir. Tecnis, Urfa'da bir makam adı olduğu gibi aynı zamanda bu makamda okunan bir tür hoyrattır. Tecnis'in Mahur makamına benzeyen bir makam olduğu ifade edilmektedir.

⁵⁵ Muhalif, Urfa'da bir makam adı olduğu gibi aynı zamanda bu makamda okunan bir hoyrat ve gazel türüdür.

ve gazel türleri vardır. Daha çok Halk Müziği meclislerinde hazırlayıcı, ayak ezgisi olan hoyrat ve gazeller okunmaktadır.⁵⁶ Meselâ; Urfalı şair Hatâyî'ye (ö. 1800'lü yılların sonu) ait⁵⁷ aşağıdaki gazelin ayak ezgisi Urfa yöresinde “İbrahimî Gezinti” adı ile enstrümantal olarak icra edilmektedir. Mevlid meclisleri ve sıra gezmelerinde genelde gazel ve hoyratlar bir çifteye bağlanarak icra edildiğinden “*Bugün gam tekkegâhında fedâ bir cânımız vardır*” mısralı gazel, Uşşâk makamındaki çifteler arasında okunabilmektedir.

Mevlid merâsimleri, sıra gezmeleri ve bu çerçevede oluşan mûsikî ortamlarında okunan çok sayıda gazel ve kaside vardır. Bunlardan bir kısmı aşağıda yer almaktadır:

⁵⁶ Mehmet Bakır Karadağlı, “Urfa Halk Müziği İle İlgili Bir Tahlil Denemesi”, *Edessa*, (Mart-Nisan) Şanlıurfa 1998, Sayı: 2, s. 26-27.

⁵⁷ Bedri Alpay, *Şanlıurfa Şairleri I*, Şanlıurfa 1986, s. 85.

Güfte: Urfalı Hatâyî

BUGÜN GAM TEKKEGÂHINDA

Bugün gam tekkegâhında fedâ bir cânımız vardır
Gönül abdâl-ı aşk olmuş gelin kurbânımız vardır

Çimende bülbülü gördüm yaman efgân ile söyler
Dil-i kakhâr ile her dem gül-i handânımız vardır

Eğer ki ol per-i peyker bana âdem demez amma
Dem oldur ki meleklerle bizim seyrânımız vardır

Hatâ benden atâ senden inâyet kıl bâri cânâ
Kerem kıl cürmüme bakma biraz noksânımız vardır

Visâl-ı bezm edip sâki şarabın fil kuba olsun
Derûn-ı göre pişmiş ciğer büryânımız vardır

Evveli bir âhırı bir zâhiri bâtını birdir
Ki birlik bâbına erdik şükür imânımız vardır

Hatâyî bendesin anmış kerem ü lütfu çok olsun
Demiş ki ol gedâ gelsin ana ihsânımız vardır

Güfte: Ahmed Kuddûsî

ALDANMA GÖNÜL

Aldanma gönül devlet-i ikbâle güvenme
Vârislere âhir kalacak mâle güvenme

Evlâd ü ayâlin hep seni varlıkta severler
Halkın sana ettikleri iclâle güvenme

Bin yıl turalım ömrün eğer olsa cihânda
Bir gün gibi gelip geçecek gâle güvenme

Geçtin mi Sırât'ı gülüp oynarsın acep sen
Bu ayş ü sefâlarla geçen hâle güvenme

Kuddûsî bîçâre Hudâ'dan dile rahmet
Dünya dolusu olsa da âmâle güvenme

Güfte: Yusuf Nâbî Efendi

SAKIN TERK-İ EDEBTEN

Sakin terk-i edebten kûy-i mahbûb-i Hüdâ'dır bu
Nazargâhı İlâhîdir makâm-ı Mustafa'dır bu

Habîb-i Kibriyâ'nın hâbgâhıdır fazîlette
Tefevvuk-kerde-i arş-ı Cenâb-ı Kibriyâ'dır bu

Felekte mâh-ı nev bâbu's-selâmın sîne-çâkıdır
Anın kandilidir bu matla-ı nûr-ı ziyâdır bu

Bu hâk-i pertevinden oldu deycur-i adem zâil
Amâdan açtı mevcudât-ı çeşmin tûtiyâdır bu

Mûraât-ı edeb şartıyla gir Nâbî bu dergâha
Metâf-i kudsiyandır bûsegâh-ı enbiyâdır bu

Bİ-HAMDİLLAH NASİB OLDU

Bi-hamdillah nasîb oldu saâdet yâ Rasûlallâh
Ki etdim hâk-i dergâh'ın ziyâret yâ Rasûlallâh

Zehî hüsrân güher-pâş olmadan bu hâke etseydim
Gözüm gencîne-i hâb-ı ferâğat yâ Rasûlallâh

Günahkârım, sefihkârım, siyehkârım, tebehkârım
Beni reddetme ferdâ-yı kıyâmet yâ Rasûlallâh

Dem-i âhirde îmânım emânet yâ Rasûlallâh
Şefaât yâ Habîballâh, şefaât yâ Rasûlallâh

OLMA GÂFİL AÇ GÖZÜN

Olma gâfil aç gözün ey bî-nevâ Allah Kerîm
Hakk'a teslîm et özün kesb et safâ Allah Kerîm

Her ne işlerse adâletdir Cenâb-ı Kibriyâ
Her kazâyâ her cefâyâ ver rızâ Allah Kerîm

“El-mukadder lâ-yugayyer” olduğun bilmez misin
Gir tevekkül bâbına ol âşinâ Allah Kerîm

Her tabîbe âşikâr etme derûnun derdini
Her ne derdin var ise eyler devâ Allah Kerîm

Ey Nigâhî cîfe-i dünyaya gel etme iltifat
Terk-i dünya terk-i ukbâ ol gedâ Allah Kerîm

Güfte: Nigâhî Baba

PÂK EDÜP DİL LEVHİNİ

Pâk edüp dil levhini cehd ile hâk-i âlem ol
Her cefâ bir cilvedir, anı Hak'tan bil, hürrem ol

Sabr ile Hak verdi Eyyûb'e hayat-ı sıhhati
Her belâya sabır kıl, esrâr-ı Hakk'a mahrem ol

Râh-ı rıf'at bulmak istersen ey birâder aç gözün
Âdem ara, Âdem'i bul, Âdem ile Âdem ol

Ey Nigâhî dinle kim nutkum nasîhattır sana
Kıssadan hisse odur hırkan başan çek ebsem ol

Güfte: Haydar Bilginer

EL-AMÂN YÂ FAHR-İ ÂLEM

El-amân yâ fahr-i âlem dehr-i süflîde perişânım
Günahkâr olduğumdan rûz u şeb nâlân-ı giryânım

Penâhım ilticâgâhım Resûlullâh-ı zî-şânım
Beni tahlis kıl müstağrâk-ı deryâ-yı isyânım

Nedâmetler edip âlâyış-ı dünyadan el çektim
Hevây-ı nefse uydum evvela şimdi perişânım

Olur zîr ü zemin cây-ı karar akibet bir gün
Misafirhâne-i dâr-ı fenâda çünkü mihmânım

Habîb-i Kibriyâ cemiyet-i rûz-i kıyâmette
Şefâat eylemez mi müslümanım, ehl-i îmânım

Beni has ümmetinle haşr ü neşret yâ Rasûlallah
Hulûs-i kalb ile çün tabî-i ahkâm-ı Kur'ân'ım

Bu mücrim Hayderî âzâde-i nâr-ı Cahîm eyle
Teemmül eyledim ezher cihat şayân-ı nîrânım

DERDİMENDİM YÂ RASÛLALLAH

Derdimendim yâ Rasûlallah devâ ol derdime
Destgîr ol, yâ Habîballah bu asî mücrime
Sen şefâatkânı varken yalvarayım ben kime

Ben Rasûl-i Kibriyâ'nın bülbül-ü nâlânıyım
Mücrimim gerçi, cemâl-i Mustafa hayrânıyım

Bûy-i vaslındır, muattar eyleyen sünbülleri
Nûr cemâlinden eserdir, bâğ-ı aşkın gülleri
Gül cemâlidir Habîbim, mesteden bülbülleri

Ben Rasûl-i Kibriyâ'nın bülbül-ü nâlânıyım
Mücrimim gerçi, cemâl-i Mustafa hayrânıyım

Cânını cânâne kurban eyliyor pervâneler
Bezm-i vaslın neş'esinden, gaşyolur mestâneler
Âşkın gözyaşlarından, doldu hep peymâneler

Ben Rasûl-i Kibriyâ'nın bülbül-ü nâlânıyım
Mücrimim gerçi, cemâl-i Mustafa hayrânıyım

Ermek istersen, O şâh'ın himmet ü imdâdına
Cân u dîlden âşık ol sen; "İsm-i zât" evrâdına
Ses verir (Ulvî); melekler âteşin feryâdına

Ben Rasûl-i Kibriyâ'nın bülbül-ü nâlânıyım
Mücrimim gerçi, cemâl-i Mustafa hayranıyım

Güfte: Şeyh Galib

SULTÂN-I RUSUL

Sultân-ı rusul, şâh-ı mümeccedsin Efendim
Bîçârelere devlet-i sermedsin Efendim
Dîvân-ı İlâhîde ser-âmedsin Efendim
"Menşûr-ı le'amrük"le mü'eyyedsin Efendim

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim

Hutben okunur minber-i iklîm-i bekâda
Hükmün tutulur mahkeme-i rûz-i cezâda
Gülbâng-ı kudümün çekilir Arş-ı Hudâ'da
Esmâ-i Şerîfin anılır arz u semâda

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim

Bîçâredir ümmetlerin isyânına bakma
Dest-i red urup hasret ile dûzaha yakma
Rahmeyle amân âteş-i hicrânına yakma
Ez-cümle kulun Gâlib-i pür-cürmü bırakma

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin Efendim
Hak'dan bize sultân-ı mü'eyyedsin Efendim

Güfte: Şeyh Ebu'l-Vefâ

MEFHÂR-İ CÜMLE CİHÂNSIN

Mefhâr-i cümle cihânsın ey şefâat mâdeni
Mekke'de doğdun Medine içre kıldın meskeni
Vuslatınla biz fakiri eyle mesrûr yâ Gâni
Düştü gönlüm yâ Muhammed cânım arzular seni

Cenâb-ı Hak'tan rasûlsün sen beşâret etmeye
İrki, küfrü kat' edip dini imâret etmeye
Ravza-i perver nûrunu bir kez ziyâret etmeye
Düştü gönlüm yâ Muhammed cânım arzular seni

Cürm ü isyân ile geldik eyle bizleri kabul
Bir şefâattır ricâmız hazretinden yâ Rasûl
Reddedip bizi kapından etme sultânım melûl
Düştü gönlüm yâ Muhammed cânım arzular seni

Nâil oldum hûb cemâlin çün düşümde görmeye
Rû'yetinle cümle maksûd her murâda ermeye
Ol mübârek hâk-i pâye baş açıp yüz sürmeye
Düştü gönlüm yâ Muhammed cânım arzular seni

Enbiyânın serverisin yâ Muhammed Mustafa
Nûr-i vechin perveri hep âleme verdi ziyâ
Âsitânında kulundur bu İmâm-ı Şeyh Vefâ
Düştü gönlüm yâ Muhammed cânım arzular seni

Güfte: Eşrefoğlu Rûmî

MUHAMMED CÜMLESİN ŞÂHI

Cemî-i enbiyâdan Muhammed cümlesin şâhı
Yüzü nûrundan aldılar felekler şems ile mâhı
Yedi kat gökleri geçti kadem arş üstüne bastı
Erişti “kâbe kavseyne” tavaf eyledi dergâhı

Anın seyr-i sülûkundan melekler âciz oldular
Ki bin yılda varamazlar o bir demde geçip râhı
Tecelli-i cemâlini şunlar kim gördüler bir kez
Anın çün aşk ile dâim ederler derd ile âhı

Ederim cânımı kurban senin yolunda ey Ahmed
Nola bir kez yüzün görsem seherlerde sehergâhı
Bu Eşrefoğlu Rûmî'nin günahı çok durur gâyet
Şefâat yâ Rasûlallah yüzü şems ü kamer mâhı

Güfte: Lâ Edrî

DAHİLEM YÂ RASÛLALLAH

Kebâir bahrine daldım dahîlem yâ Rasûlallah
Esîr-i bî emân kıldım dahîlem yâ Rasûlallah

Aman bu nefis-i emmâre beni gark eyledi nâre
Nasıl varam o Cebbâr'a dahîlem yâ Rasûlallah

Münker Nekir suâlinden perişânım cevabından
Dahi kabir azabından dahîlem yâ Rasûlallah

Bi hakkı leyletü'l-mi'râc ki sensin âleme sertâc
Umar senden geda, muhtaç dahîlem yâ Rasûlallah

Hakkıyla eyleyip mevlûd olursun âleme maksûd
Adın Ahmed özün Mahmud dahîlem yâ Rasûlallah

Güfte: Şeyh Ömer Rûşenî

ÇÜN DOĞUP TUTTU CİHÂN YÜZÜNÜ

Çün doğup tuttu cihân yüzünü hüsnün güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen mâh-veşi

Sen emîre kul olan her ne kadar müdbîr ise
Bende-i mukbîl olur misl-i Bilâl-i Habeşî

Dîk-i hikmetde pişirdi çü seni sevgili Hak
Cibril olsa nola matbahının çillekeşi

Sensin ol püşt ü penâh melek ü ins ü peri
Enbiyânın güzeli sevgilisi hûb u hoşî

Parmağından akıtıp âb-ı revân bahş-ı revân
Nice yüzbin kişiden def edersin ateşi

Üzülür ırk-ı Ebû Cehl gibi ebter olur
Sen Ebü'l-Kâsım ile her kim ederse güreşi

Ve'd-duhâ virdine ve'l-leyl okurum sünbülüne
Rûşenî virdin okur külle gadâtın ve aşî

Güfte: Seyyid Seyfullah

Bİ HAMDİLLAH Kİ İSLÂMİM

Bi hamdillah ki İslâmım delilim Mustafa geldi
Emîrim, rehberim, şâhım Aliyye'l-Mürtezâ geldi

İmamım ol kerem kânı nice ben sevmeyem ânı
Rasûlün kurratü'l-aynı Hüseyin-i Kerbelâ geldi

Muhammed Bakır ol mâhım Cafer-i Sâdık'tır şâhım
Bunlardan Mûsa-yı Kâzım ki bize rehnümâ geldi

Feda olsun ona cânım ki oldur dinim imanım
İki âlemde sultânım Ali Mûsâ Rızâ geldi

Taki şâh-ı velâyettir Naki nûr-u hidâyettir
Bunlar makbul hazrettir bu yolda rehnümâ geldi

Be hey derviş gözün aç bak cihân bunlardır revnâk
Bunların bastığı toprak gözüme tûtiyâ geldi

Sözün Seyfi ilâhîdir cevabım nutk-u şâhîdir
Hakîkat burcu mâhîdir bu nutk-u bî bahâ geldi

YANIP BİR NÂR-I RUHSÂRA

Yanıp bir nâr-ı ruhsâra çırâğın olduğun var mı
Senin pervâne ve şem'a-şebistân olduğun var mı

Demişsin ey sabâ yok bâğ-ı dilde sünbül-ü efkâr
Hevây-i zülf-i yâr ile perişân olduğun var mı

Gürûh-u zenperistânın pîriyim demişsin zâhid
Senin beyt-i senemde şeyh-i sen'an olduğun var mı

Visâl-i iydi-ethâyı nice ümid edersin sen
Ol şuhun katına iydinde kurban olduğun var mı

Niceler tâlib-i feyz-i muhabbet olmak isterler
Senin ol tekkey-i uşşâka mihmân olduğun var mı

Züleyhâ'yı murâda nâil olmak hayli müşkildir
Azizim Yusuf âsâ bend-i zindân olduğun var mı

Per-i rüyâyı tâbir eylemekse maksadın ey dil
Fehimâ mülk-i Belkis'e Süleyman olduğun var mı

Güfte: Kelâmî

EY GÖNÜL BAKMA CİHÂNA

Ey gönül bakma cihâna gün gelir seyran gider
Durma ağla gözlerim gel bu kafesden cân gider

Sağlığı sen bil ganimet gönlünü Allah'a ver
Çağrılır kabre girersin sonra bu meydan gider

Sıdk ile Allah'a kul ol mâl ü dünya fitnedir
Bir kefen giyip gidersin servet ü sâ mân gider

Cümle halk ehl-i seferdir devr-i Âdem'den beri
Pençe-i mevte takılmış günde bin kervân gider

Hazır ol mevte Kelâmî gâfil olma bir nefes
Dost gider, düşmân gider ağyâr gider, ihvân gider

Güfte: Şair Fenâyî

BİLÂD-I HAYR-I HALKİLLAH

Bilâd-ı hayr-ı halkillah olan şehri Ruhâ'dır bu
Zülâl-ı mu'ciz-i câ-yı makâm-ı enbiyâdır bu

Hicâz ü Kudüs'den gayrı makâmlardan ulâdır bu
Letâfette zerâfette müzeyyen dil-küşâdır bu

Bu mevlîd-i Halîlullah, nazargâh-ı Hudâ'dır bu
Halîl'e ateşi "berden selâm" eden Ruhâ'dır bu

Güfte: Urfalı Şair Abdi

NİCE BİR NÂR-I AŞKINLA

Nice bir nâr-ı aşkınla ciğer yansın kebab olsun
Bu ateşle nasıl cism-i nizârım zevk-yâb olsun

Beni şâd etmedi bir dem gönül me'yus enîsim gam
Nedir bu hâlet ol gül-fem komaz çeşmimde hâb olsun

Yeter şâhım yeter etme bana cevri ü cefâ böyle
Günâhım var ise söyle mücâzâtım azâb olsun

Seni benden ayırmak isteyen bed-mâye hüssâdın
Yıkılsın hân ü mânı tişe-i gamla harâb olsun

Niçin zulmette kalsın Abdi-yi bîçâre insâf et
Nikâbın aç yüzün göster cemâlin mâh-tâb olsun

Güfte: Urfalı Şair Abdi

YÂ İLÂHÎ

Yâ İlâhî şimdiden geri âlemde rahat kalmadı
Bozulup gitti bu cihân sâhib-i adâlet kalmadı

Öyle bir vakte eriştik nâmus u avret kalmadı
Ehl-i irfân arasında hiç muhabbet kalmadı

Çoğaldı ehl-i şekâvet kalmadı zerre göre
Fitne doldu âlemde artık selâmet kalmadı

Ey bî-çâre Abdi şu fâni dünyada şöyle ver bir haber
Dilbâre ehl-i gören kayguya râğbet kalmadı

Güfte: Lâ Edrî

ULU DERGÂHIMIZ VARDIR

Niyâz-ı arz-ı hâcâte ulu dergâhımız vardır
Seher vakti münâcâte bizim Allahımız vardır

Kılavuzla bizi Hakk'a koyma râh-ı dalâlette
Ulû Mevlâ ile tenhâ Rasûlullâhımız vardır

Tarîkat ehli kâmiller birer yolda sülûk eyler
Bizim semt-i hakîkate bir özge râhımız vardır

Günahkârım deyu derviş ümidin kesme rahmetten
Muhammed Mustafa gibi şefâatkânımız vardır

Güfte: Fürûğî

ESİREM NEFS ELİNDEN

Esirem nefs elinden zevkim olmaz tâate yâ Rab
Yüzüm bir hayra dönsem dönderir mâsiyete yâ Rab
Varılmaz bu hacâletle huzûr-u izzete yâ Rab
Şefaât kânını gönder bu âsi ümmete yâ Rab
Bize “lâ teknetü”dan müjde ver rahmete yâ Rab

Ne bir hâlis amel ne hakka lâyık hüsn ü hâlim var
Ne ahlâk-ı hamîdem ne hakiki bir kemâlîm var
Nihayetsiz günâhım, cürm ü isyân u vebâlim var
Şefaât kânını gönder bu âsi ümmete yâ Rab
Bize “lâ teknetü”dan müjde ver rahmete yâ Rab

Vücudum gitti elden hâb-ı gaflet gitmedi hâlâ
Cehâlet çağı geçti nefse hizmet bitmedi hâlâ
Hitâma erdi ömrüm kizb ü gybet bitmedi hâlâ
Şefaât kânını gönder bu âsi ümmete yâ Rab
Bize “lâ teknetü”dan müjde ver rahmete yâ Rab

Gubâr-ı mâsiyet dolmuş kapanmış dîde-i ibret
Bu gözle fark olunmaz sun-i Rabbanîdeki hikmet
Bize mahşerde müşkildir Fürûğî, olmazsa rahmet
Şefaât kânını gönder bu âsi ümmete yâ Rab
Bize “lâ teknetü”dan müjde ver rahmete yâ Rab

Güfte: Lütfi

NİCE BU HASRET-İ DİLDÂR İLE GİRYÂN OLAYIM

Nice bu hasret-i dildâr ile giryân olayım
Yanayım âteş-i aşkın ile büryân olayım

Görmedim gül yüzünü âh u figân etmedeyim
Akıtıp göz yaşımı dert ile nâlân olayım

Kapladı bu nâr-ı firkat cism-i gam-ı âlûdemi
Korkarım haşre kadar böylece sûzân olayım

Sevdiğim rahmet, yeter incitme artık kalbimi
Ger dilersen Yusuf âsâ bend-i zindân olayım

Lütfi'yim bülbül gibi gülşende feryat eylerim
Vuslat-ı yâr ile ancak şâd-ı handân olayım

KAYNAKÇA

- Akbıyık, Abuzer, “Müziği, Sıra Geceleri ve Oyunlarıyla Urfa”, *Uygurluklar Kapısı Urfa*, İstanbul 2002.
- Akbıyık, Abuzer, *Şanlıurfa Sıra Gecesi*, Şanlıurfa 2006.
- Akbıyık, Abuzer – Kürkcüođlu, S. Sabri, “Şanlıurfa Halk Müziği’ne Genel Bir Bakış”, *Şanlıurfa Uygurluğın Dođduđu Şehir*, Ankara 2002.
- Akdoğu, Onur, *Türk Müziği’nde Türler ve Biçimler*, İzmir 1996.
- Akpınar, Hüseyin, *Şanlıurfa’da Dînî Mûsikî*, Ankara 2011.
- Alpay, Bedri, *Şanlıurfa Şairleri I*, Şanlıurfa 1986.
- Bektaş, Ekrem, “Sivrekli İbrahim Re’fet ve Mevlid’i”, *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, Sayı: 17, Konya 2007.
- Beysanoğlu, Şevket, *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları*, c. II, İstanbul 1959.
- Biner, Halil, “Urfalı ve Mûsikî”, *Harran Dergisi*, Sayı: 6, Şanlıurfa 1979.
- Dörtbudak, Mehmet Veysi, *Kıratoğlu Emin Divanı*, İzmir 2003.
- el-Bûsayrî, Muhammed b. Saîd, *Kasîde-i Bürde*, (Çev. Ömer Faruk Hilmi), İstanbul 2005.
- el-Heytemî, Ahmed İbn Hacer, *Mevlidu İbn Hacer(en-Ni’metü’l-Kübrâ ale’l-Âlemi fî Mevlid-i Seyyid-i Veled-i Âdem)*, İstanbul 1985.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet, *Türk Mûsikîsi Antolojisi (Dînî Eserler)*, I-II, İstanbul 1942.

- Ertuşî, Hasan, Mevlidu’n-Nebî, İstanbul (tarihsiz)
- Hizbu Envârî’l-Hakâikî’n-Nûriye (Büyük Cevşen), (Haz. Bediüzzaman Said Nursî), Nesil Yayınları, İstanbul 2011.
- <http://www.uslanmam.com/dini-bilgiler/915823-her-derde-deva-salavatlar-15-a.html>, 07.12.2010.
- <http://www.diyaset.gov.tr/turkish/dinhizmetleriweb/dinhizmetleri/dualar.html>, 01.08.2013.
- İbrahim Re’fet Efendi, *Tarz-ı Cedîd*, İstanbul 1325.
- Kaya, Mahmut, “Busîrî”, *DİA*, VI.
- Kaya, Mahmut, “Kasidetü’l-Bürde”, *DİA*, XXIV.
- Özcan, Nuri, *XVIII. Asırda Osmanlılarda Dinî Mûsikî*, (Basılmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1982.
- Öztuna, Yılmaz, *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, I-II, Ankara 1990.
- Sarıkaya, Meliha Yıldırım, “Bir Şerh Dört Şârih: Eşrefoğlu’nun Kasîde-i Hayrân Şiirinin Şerhleri ve Bu Şerhlerin Âidiyeti Meselesi”, *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, Yıl: 13, Sayı: 29, İstanbul 2012.
- Uslu, Recep, “Türk Dini Musikimizde Kasîde-i Bürde’nin XIII. Yüzyıldan XX. Yüzyıla Yolculuğu”, *Mûsikî Mecmuası*, Sayı: 473/1, İstanbul 2005.
- Yıldız, Alim, *Üç Bülbülden Güllerin Efendisine (Darende’de Okunan Üç Mevlid-i Şerîf)*, Malatya 2010.
- Yusuf Sami Efendi, *Mevlidü’n-Nebî*, Siverek 1322.

ROPÖRTAJ VE SES KAYITLARI

- Abdulkadir Rızvanoğlu (Garib)
Ahmet Emektar
Ahmet Şemseddin Kahvecibaşı
Ahmet Uzungöl (Ses kayıtları)
Akif Baybostancı (Akif Hoca, Ses kayıtları)
Celal Çiriş
Celal Öncel
Halil Kahvecibaşı (Halil Hâfız)
Halil Uzungöl (Halil Hâfız, Ses kayıtları)
İbrahim Karataş (Şih İbrahim)
M. Ziyaeddin Döğücü (Ziya Hâfız)
Mahmut Akagün (Dellek Mahmut Hâfız)
Mahmut Güzelgöz (Tenekeci Mahmut, Ses kayıtları)
Mehmet Altıngöz (Şevki Hafız)
Mehmet Salih Polat
Mustafa İnce
Osman Aydın (Dede Osman, Ses kayıtları)
Ömer Altun (Kürt Ömer Hâfız)
Yusuf Bilgin
Yusuf Ziya Kahvecibaşı

Urfa'da Mevlid ve İlâhîler.....Doç. Dr. Hüseyin Akpınar